ҲАР КИМ САВОБ ИШ ҚИЛСИН, ҲАР КУН САВОБ ИШ ҚИЛСИН!

MAHALLA

Ўзбекистон “МАҲАЛЛА” хайрия жамғармасининг нашри

№ 11-12 (143-144) | 2000 йил 9 февраль, чоршанба | Газета 1996 йил январь ойидан чиқа бошлаган | Сотувда эркин нархда

Иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси биринчи сессияси иккинчи йиғилишининг очилиши тўғрисида

Иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси биринчи сессиясининг иккинчи йиғилиши 2000 йил 11 февраль куни эрталаб соат 10 да Тошкент шаҳрида Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг мажлислар залида очилади.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси депутатлари диққатига

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси депутатлари 10 февраль соат 9.00 дан 18.00 га қадар Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисида рўйхатга олинади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ФАРМОНИ

Ўзбекистон Республикаси Саноатда ва кончиликда ишларнинг бехатар олиб борилишини назорат қилиш давлат қўмитасини Саноатда ва кончиликда ишларнинг бехатар олиб борилишини назорат қилиш агентлигига айлантириш тўғрисида

Саноатда ва кончиликда ишларнинг бехатар олиб борилишини бошқаришни янада такомиллаштириш ва назорат қилиш самарадорлигини таъминлаш мақсадида:

1. Саноатда ва кончиликда ишларнинг бехатар олиб борилишини назорат қилиш давлат қўмитаси Саноатда ва кончиликда ишларнинг бехатар олиб борилишини назорат қилиш агентлигига айлантирилсин. Белгилаб қўйилсинки, Агентлик қайта ташкил этилаётган Ўзбекистон Республикаси Саноатда ва кончиликда ишларнинг бехатар олиб борилишини назорат қилиш давлат қўмитасининг ҳуқуқий вориси ҳисобланади.

2. Қуйидагилар Агентликнинг асосий вазифалари этиб белгилансин: Ўзбекистон Республикаси ҳудудида барча юридик ва жисмоний шахслар томонидан саноатда ишларнинг бехатар олиб борилиши бўйича қонунчилик ҳамда меъёрий-техник ҳужжатлар талабларига, ер ости бойликларидан фойдаланиш ва уларни муҳофаза қилиш, минерал хом ашёни қайта ишлаш ва металлургия жиҳатидан саралаш, шунингдек кон ишларининг геология-маркшейдер таъминоти талабларига риоя қилиниши устидан давлат назоратини ташкил этиш ва амалга ошириш;

ўта хавфли ишлаб чиқариш билан боғлиқ корхоналарнинг (мулкчилигининг ташкилий-ҳуқуқий шаклидан қатъи назар) техника хавфсизлиги бўйича меъёрий ҳужжатларини белгиланган тартибда ишлаб чиқиш ва тасдиқлаш;

Ўзбекистон Республикасининг конқутқарув хизматларига тезкор ва услубий раҳбарлик қилиш.

3. Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги бир ой муддатда Ўзбекистон Республикасининг қонун ҳужжатларига ушбу Фармондан келиб чиқадиган ўзгартиришлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида таклифлар киритсин.

4. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси бир ҳафта муддатда Саноатда ва кончиликда ишларнинг бехатар олиб борилишини назорат қилиш агентлиги фаолиятини ташкил этиш масалалари бўйича қарор қабул қилсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И.КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2000 йил 7 февраль.

ШУ СОННИНГ

2-САҲИФАСИДА:

- *Бугунги кунда ишга, меҳнат ўринларига талаб бор экан, шунга яраша таклиф бозори ҳам етарли даражада шаклланган. Бу ҳақда Тошкент шаҳар Меҳнат, аҳолини иш билан таъминлаш бош бошқармасининг раҳбари С.Саидкаримов фикр юритади.*
- *Маҳалла аслини олганда мамлакатимизнинг бир парчаси. Мамлакатдаги барча ўзгаришлар маълум маънода маҳалла ҳаётида ҳам ўз аксини топади.*

3-САҲИФАСИДА:

- *Сурхонда бойчечак чиқибди, ростдан.*
- *«...фурсат кутиб юрган шахс ниҳоят бугун уй эгаларининг тўйда ўтирганларини кўриб, ўзининг шум ниятини амалга оширди».*
- *Халқ ўйинлари-фақат тарихда қолмасин.*
- *Янги давр маҳалласининг раиси қандай бўлиши керак?*

4-САҲИФАСИДА:

- *Ҳали яқин аждодларимизнинг тушига ҳам кириб улгурмаган компьютер технологияларини бундан 500 йил аввал Навоий бобомиз таърифлаб кетган эдилар.*
- *Ёвуз душман қуролини қўлга олганда тинчликсевар Тошкент бунёдкорлик, яратувчанлик дастагини байроқ қилиб кўтарди. Навоий номидаги театр шу тариқа бунёд бўлди.*
- *Фозил қори Собиров: «Баъзи одамлар бор, бирон жойи ожиз аъзосида нуқсонлар бўлади. Лекин шундайлардаги иймон, эътиқод, одамийлик, инсоф, шарму ҳаё баъзи тўрт мучаси соғларникидан кучли бўлади.*
- *Асаблари таранг тортилган шоир «Тиғ остидаги мухаммас»ни битади.*

Бугун Алишер Навоий таваллуди куни

Навоийдан наволар бўлди охир,
Юракдан муддаолар бўлди охир.
Улуғ Жомийга дўсту ҳамдам ўлди,
Бу дўстлик тоабад мустаҳкам ўлди.
Ҳамон тожигу форсу турку ўзбек,
Жудо бўлмас яқиндир қошу кўздек.
Ўтиб даври асрлар ёд этар эл,
Улуғларнинг руҳини шод этар эл.
Навоийга қўйиб ҳайкал-тамалтош,
Ёзиб улкан рўмон Ойбек замондош.
Улуғ шоир ҳақида изланишлар,
Маромга етди кўп тадқиқий ишлар.
Воҳид Зоҳидов аввал сурди тулпор,
Самарқанддан Воҳид Абдулла шунқор,
Кейин Порсойи Шамс, Ҳамид Сулаймон,
Навоий деб, шу йўлда уздилар жон...
Яшар ўзбек эли то бу жаҳонда,
Навоий шеъри бор ҳар хонадонда!

4-саҳифада ⇨

Тадбиркорнинг қўли баланд

Худойберган Ҳожиев хориж бозорини кўзламоқда

«Минг қўшчига бир бошчи» деган пурҳикмат иборанинг қанчалик тўғрилигини бу корхонага келган янги раҳбар амалда исботлади.

Аслида «Туя гўшти еган қурилиш» деб ном олган консерва заводи бир неча йилларда аранг 1996 йилга келиб ишга тушди. Бироқ, баъзи сабабларга кўра тўла қувват билан ишламади, яъни «уловидан тушови» қимматга тушиб, кетган харажатни қоплай олмади. Нукус ва Манғит шаҳарларидаги қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини қайта ишлаш корхоналарини бошқариб, катта тажриба тўплаган, табиатан ўта тадбиркор ва ишбилармон Худойберган Ҳожиев бу ерга раҳбар қилиб тайинланди-ю, бозор муносабатларига ўтиш шароити талабларига тўла жавоб берган ҳолда қизғин иш бошлаб юборди. Дастлабки кунларданоқ юмушларнинг баракали бўлиши учун кўп йиллардан буён тўплаган шахсий жамғармасини ҳам, хусусий транспортларини, ҳатто ўзи миниб юрган енгил автомашинасини ҳам ишлаб чиқаришга жалб этди. Шу ўринда туманнинг собиқ ҳокими, ҳозир Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши Раиси бўлиб ишлаётган А.Тожиев, туман ҳокими Ўзбекистон Олий Мажлиси депутати Н.Худойбергановлар ҳам зарур пайтларда кўмакларини асло аямади. Хуллас, катта саъй-ҳаракатлар эвазига йилига 3 миллион шартли банка консерва ишлаб чиқарувчи корхона бир маромда маҳсулот тайёрлай бошлади. Сал фурсатдан кейин завод қошида кунига 10 тонна сутни қайта ишлайдиган цех ҳам ишга тушди. Мана, ярим йилдирки, Нукус, Бўстон шаҳарларидаги савдо нуқталарига «Бўстонконсервасутзаводида ишланган» деган тамға билан қаймоқ, сариёғ, пишлоқ, сузма, қовун қоқи, олма, ўрик, сабзи шарбатлари мунтазам равишда юборилмоқда. Бу маҳсулотлар нисбатан арзонлиги ва сифатлилиги боис қисқа муддатда ўз харидорини топди.

Энг муҳими, корхона ишга туширилгач, 45 киши муқим иш ўрнига эга бўлди. Бизга ҳукуматимиз томонидан жуда катта имтиёзлар берилди, шароитлар яратилди. Бундан оқилона фойдаланиб,ислоҳотларни чуқурлаштиришда фаол қатнашиб, ишлаб чиқариш ҳажмини, тайёр товарларни кўпайтириш учун хорижликлар билан алоқани кенгайтириш талаб этилади.

Бизнинг асосий мақсадимиз хориж бозорларига чиқишдир. Бунинг учун товарларни чет эл харидорларига бежирим кўринишда тавсия қилиш лозим. Рақобатбардош, харидоргир таматлар, консервалар, ҳар хил ичимликларни кўз-кўз қиладиган даражада қадоқлаш, ярашиқли ёрлиқлар билан таъминлашни йўлга қўйиш мақсадида қўшма корхона барпо этиш хусусида бизга нисбатан анча тажрибали ишбилармонлар билан фойдали келишувларга эришдик.

Бир сўз билан айтганда қадимий Элликқалъанинг табаррук замини неъматларидан тайёрланган товарлар яқин фурсатларда жаҳон бозорларида ўз ўрнини топади.

И.АБДУРАХМОНОВ,
Элликқалъа тумани.

Ҳалол меҳнатидан пиру бадавлат бўлиб келган халқимиз ҳунармандлик анъаналарини ҳеч қачон хор қилиб қўймаган. Устачилик, кулолчилик, тандирчилик касблари бугунги кунимизда ҳам талаб ва таклиф бозорининг олди ўринларида туриши шубҳасиз.

Навоий лирикаси - рассомлар ижодида

Ўзбекистон Бадиий академиясининг Бадиий кўргазмалар дирекцияси улуғ мутафаккир, шоир, давлат ва жамоат арбоби Алишер Навоий таваллудининг 559 йиллигига бағишлаб «Навоий лирикаси - рассомлар ижодида» кўргазмасини ташкил этди.

Пойтахтдаги «Туркистон» саройида очилган мазкур кўргазмадан мамлакатимиз мўйқалам усталарининг буюк шоир ижодидан илҳомланиб яратган ўнлаб асарлари ўрин олган. Улар орасида Чингиз Ахмаров, Абдулҳақ Абдуллаев, Баҳодир Жалолов, Саъдулла Абдуллаев, Азиза Маматова, Собир Раҳметовнинг асарлари бор. Кўргазмадан Камолиддин Беҳзоднинг шоир ижодига бағишланган миниатюралари ҳам жой олган.

/ЎзА/

069 ЯНА ИШ БОШЛАДИ

Яқин-яқингача аҳоли дори-дармон излаб энг осон йўлни тутарди — 069 телефон хизматига қўнғироқ қилиб, керакли дори шаҳарнинг қайси дорихонасида сотувда борлигини саноқли дақиқаларда билиб оларди. Яқиндан бошлаб мазкур 069 телефон хизмати яна иш бошлади.

— Баъзи иқтисодий-молиявий сабабларга кўра бу телефон хизмати 1999 йили бутунлай ишламади, — деди «SORIZ» соғлиқни сақлаш корхонаси директори Александр Мухин. — Соғлом авлод йили деб эълон қилинган 2000 йилдан бу хизмат йўналишини фирмамиз ижарага олди. Ҳозирги кунда шаҳарнинг юздан ошиқ дорихоналарининг раҳбарлари, провизорлари билан шартномалар тузиш бўйича маркетинг ишлари олиб боряпмиз.

А. Мухиннинг гапига қараганда, аҳолига қулай ва текин хизмат кўрсатадиган ушбу йўналиш имкон борича кўпроқ дорихоналар ва ахборотлар билан «қуролланса»гина кўнгилдагидек ишлай олади.

«Туркистон-пресс»

MAHALLA
Ўзбекистон “МАҲАЛЛА” хайрия жамғармасининг нашри

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида 00123-рақам билан рўйхатга олинган.

Нашр кўрсаткичи: 148

Ҳомий:
«Матбуот тарқатувчи» ҳиссадорлик жамияти

Мақола ва хабарлар мазмуни, факт ва рақамлар учун муаллифлар масъулдирлар.

Таҳририят манзили:
Тошкент,
Навоий кўчаси, 18 «А»-уй ва
Матбуотчилар кўчаси,
32-уй. 622, 635-хоналар.

Хатлар учун:
700011, Тошкент-11, а/қ 7168

Телефонлар:
Хатлар бўлими: 136-57-62,
масъул котиб 144-34-24
ижодий бўлимлар— 144-23-90,

Қабулхона — 144-23-34.
133-39-89.

E-mail:mahalla@gazeta.silk.org

Кенгга кенг, торга тор дунё

КИМКИ МЕҲНАТНИ СЕВСА...

Мустақиллик барча жабҳаларда бўлганидек, меҳнатга бўлган муносабатларни ҳам эркинлаштириб, ҳунарни танлаш, соҳа ва жойини белгилаш, манфаатлардан келиб чиқиб, хилма-хил йўналишдаги меҳнат турларидан бирини саралаб ишлаш имкониятини яратди. Мақсад жиҳатидан муштарак - истиқлолни мустаҳкамлашга, ривожлантиришга қаратилган, Ўзбекистоннинг буюк келажагига хизмат этадиган ташкилий тизимлар вужудга келди. Аҳолини иш билан таъминлаш ва ижтимоий ҳимоя қилиш муассасалари шулар жумласидандир.

Кенгга кенг, торга тор дунё, деганларидек бугунги кунда меҳнатдан қочмай, ҳалол ишлайман деган барча инсонга иш бор.

Биргина Тошкент шаҳар меҳнат, аҳолини иш билан таъминлаш ва ижтимоий ҳимоя қилиш бош бошқармаси фаолиятида ҳам мазкур фикрларнинг ҳаққонийлигини яққол кўриш мумкин.

Бошқарма Ўзбекистон Республикасининг «Аҳолини иш билан таъминлаш тўғрисида»ги Қонунини амалга ошира бориб, пухта ўйлаб тузилган дастур ва режалар асосида аҳолини иш билан таъминлаш, ижтимоий ҳимоя қилиш, янги иш жойларини яратиш, ишсиз аҳолини қайта ўқитиш ва янги касбларга ўргатиш, меҳнат шароитларини яхшилаш, меҳнатни муҳофаза қилиш масалалари билан мунтазам шуғулланиб келмоқда. Халқимизнинг ҳаётини, турмуш шароитини, яшаш маромини янада яхшилаш билан боғлиқ бўлган ушбу савобли ишларни муваффақиятли амалга оширишда кенг қамровли тарғибот, ташвиқот ишлари амалга оширилмоқда. Биргина оммавий ахборот воситаларидан фойдаланишни олсак қуйидаги ижобий манзара кўзга ташланади.

Ўтган йилнинг ўзида кишиларни ишга чорловчи мақола, ахборотлар билан радио ва телевидение орқали 300 мартага яқин чиқишлар қилинди. Бўш иш ўринлари, ишчиларни кутаётган корхоналар ҳақида аҳолини хабардор қилишга алоҳида эътибор қаратилган. Бу борада «Тошшаҳарйўловчитранс» акциядорлик жамияти орқали олиб борилаётган ахборот ва эълонлар ҳам кутилган мақсадни бермоқда. Транспортнинг барча турларида йўловчиларнинг кўзи тушадиган, лўнда ва кўринарли тарзда чоп этилган лавҳалар ёпиштирилган. Эътибор берсангиз фуқаролар умумий фойдаланадиган метро, трамвай, троллейбус, автобусларда корхона ва ташкилотлардаги бўш иш жойлари ва иш ҳақи тўғрисидаги махсус эълонларни кўрасиз.

Шунингдек, маҳаллаларга, жамоаларга туман меҳнат бўлинмалари орқали махсус тайёрланган эълонлар, плакатлар етказилиб турилибди.

Ҳисоби йўқ ҳамёнидан айрилар, дейди халқимиз. Таваккалига, ҳавойи рақамлар, тахминий имкониятлар асосида ишлаб бўлмаслигини соҳамиз кишилари жуда яхши англаган ҳолда иш тутадилар. Аввало ҳудудда яшайдиган аҳоли сонини, ёшини, табақаларини, ишга бўлган эҳтиёжини яхши билишимиз керак. Шунингдек, тарихан ташкил топган иш жараёнларини, қайси касб-ҳунар, саноат ва бошқа тармоқлар ривожланганлигини, хуллас, аҳолининг бандлиги, тирикчилиги учун нимаики керак бўлса, ҳаммасини чуқур, ҳар томонлама ҳисоб-китобини яхши билишимиз зарур. Бунинг учун хомаки чўт эмас, балки аниқ, тадқиқот, таҳлил асосига қурилган рақам, далиллар керак. Бош бошқарма худди шу йўлдан бориб, шаҳар бўйича яшайдиган аҳоли сонини, уларнинг қанчаси аёл, қанчаси эркаклигини, иш билан бандлигини ўрганиб чиқди. Сўнгра туман бандлик бўлимлари ёрдамида 10.988 та ташкилот ва муассасадаги бўш иш жойлари мавжудлигини аниқлади. Ишчи касблари, техник, инжинер-механик, хизматчи ва бошқа ҳунарларнинг, туманлар бўйича ҳар бирига бўлган эҳтиёжни аниқлади. Шундан кейин, туманлар, маҳаллалараро иш ярмаркаларини ўтказди. Режа асосида Чилонзор, Акмал Икромов, Ҳамза, Миробод, Мирзо Улуғбек туманларида мавжуд бўш ўринлар ярмаркаси ташкил этилганда иш сўраб 11845 та фуқаро мурожаат қилди. Шулардан 9331 таси ижтимоий ҳимоя, ўз муаммолари маслаҳати билан чиққан бўлсалар, 2036 фуқарога ишга йўлланма берилди. Улар орасида 608 та ёш ишга йўлланма олган бўлса, 188 фарзандимиз ўқишга жойландилар.

Жамоамиз фақат мавжуд иш жойлари билан шуғулланиб қолмай, янги иш ўринларини ташкил этишга ҳам алоҳида аҳамият бериб келмоқдалар. Айтайлик, ўтган йилнинг ўзида 38000 та янги иш жойи ташкил этилди. Давлат капитал маблағлари ҳисобигагина 1095 та янги иш жойи очилди.

Аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож, меҳнат бозорида тенг шароитларда рақобатлашишга қодир бўлмаган кишилар учун 1600 тадан кўпроқ махсус иш жойи ҳозирлаб қўйилган.

Ишсиз қолган аҳолини, меҳнатга лаёқатли 16-29 ёшдаги фуқароларни, ногиронларни, кўп болали аёлларни ўзларига мос иш билан таъминлаш доим назаримизда. Айни вақтда, бозор иқтисодига ўтиш, ислоҳотлар даврида ишлаб чиқариш тармоқларининг турли сабабларга кўра ўзгариши билан юзага келадиган, иш жойига бўлган эҳтиёжларни ҳисобга олиб, олдиндан ўйлаб режалар тузиб, иш кўриш ҳам бизнинг зиммамиздадир.

Мустақиллик шарофати билан Ўзбекистон фуқароларининг, мутахассисларининг хорижий мамлакатларга бориб ишлаш имконияти ҳам кўпайди. Бош бошқармамиз ушбу имкониятдан фойдаланиб, чет эл мамлакатлари билан ҳам ҳамкорликни йўлга қўймоқда. Унга кўра, ҳозир Жанубий Кореяга касб-ҳунар, янги технологияни ўрганиш ҳамда ишлаш учун икки йил муддатга фуқароларни юбормоқдамиз. Келгусида, Олмония, Япония, Саудия Арабистони, Малайзия каби қатор мамлакатлар билан шундай шартномалар тузиш ниятимиз бор.

Албатта, ҳали олдинда аҳолини иш билан бандлигини тўла ва қониқарли таъминлаш борасида амалга оширишимиз лозим бўлган кенг қамровли, масъулиятли вазифаларимиз кўп. Улардан бири, маҳалла фуқаролар йиғинлари билан ҳамкорликни мустаҳкамлаб, маҳалла аҳлини ишга жойлаш, янги иш жойларини барпо этиш масаласидир. Бу борада, Акмал Икромов туманидаги «Шарқ юлдузи» маҳалла фуқаролар йиғини раиси Одила опа Умархўжаева билан туман меҳнат нозири С.Мамадалиева, Собир Раҳимов туманидаги «Чиғатой оқтепа» маҳалла фуқаролар йиғини раиси Хайрулло Мўминов билан меҳнат нозири Д.Оловутдинова ҳамкорликда олиб бораётган намунали ишлар диққатга сазовордир. Мазкур маҳаллаларда фуқароларни ишга жалб этиш, янги иш жойларини очиш, тобора кенгайтириб бориш фаолияти ибрат оларли даражада кенг йўлга қўйилган.

Шуни алоҳида қайд этиш керакки, бизнинг фаолиятимиз бир томондан фуқароларимизни иш билан таъминлаш бўлса, иккинчи томондан, корхона ва муассасаларни малакали ишчи кучи билан таъминлашда кўмаклашишга қаратилгандир. Шу иккинчи йўналишда олиб бораётган фаолиятимиз ҳам ўзининг ижобий натижаларини бермоқда. «Икки йилдан кўпроқ вақт давомида, бошқарма «Энергопроект-Холдинг» компаниясининг буюртмаларини диққат билан ўрганиб, сафимизни зарур, малакали ходимлар билан тўлдиришга яқиндан ёрдам бериб келаётганлигингиздан миннатдормиз» деб ёзади корхона директори В. Ачимович.

Биргина маҳаллалар билан ҳамкорликни кучайтириш масаласини олсак, ҳали қиладиган ишларимиз кўплигини яққол кўрамиз. Масалан, маҳаллалар ҳудудларида иш жойлари ташкил этиш, бунинг учун корхоналар, маиший хизмат кўрсатиш ташкилотларини очиш учун махсус жойлар ажратиш, маҳалла фуқаролар йиғинлари, ҳудуд нозирлари билан бирга меҳнатга лаёқатли, аммо иш билан банд бўлмаган аҳолини, айниқса ёшларнинг ҳисобини аниқлаб, иш билан таъминлаш каби масалалар ўз ечимини кутмоқда.

Бош бошқарма ходимлари кўп тармоқли фаолиятининг бу каби соҳалар билан боғлиқ масалаларни ҳал этиш борасида фидокорлик кўрсатиб амалга оширади.

С.САИДКАРИМОВ,
Тошкент шаҳар ҳокимлиги ижроия маҳкамаси Меҳнат, аҳолини иш билан таъминлаш ва ижтимоий ҳимоя қилиш бош бошқармаси бошлиғи.

Оқсоқол: у ким, қандай одам?

Эркин ҚОСИМОВ,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан арбоби.

Маҳалла аслини олганда мамлакатимизнинг бир парчаси. Мамлакатдаги барча ўзгаришлар маълум маънода маҳалла ҳаётида ҳам ўз аксини топади, албатта. Шундай экан, маҳаллага раҳбарлик қилиш ишига янгича ёндашиш вақти келди. Хўш, ишни амалий томондан олганда нимадан бошлаган маъқул?

Тарбия, унинг муҳим вазифаси

Энг аввало маҳалла ҳаётига тегишли барча фармон, қарор ва меъёрий ҳужжатларни чуқур ўрганиш, тегишли иш режаларини тузиш, ундаги ҳар бир бандни бажарувчи масъулиятли фаолларни тайинлаш, қолаверса, ижро интизомини назорат қилиб туриш ва бажарилган ишларни таҳлил қилиш каби бир қатор вазифаларни амалга ошириш маҳалла ишларининг такомиллашишида катта аҳамият касб этади.

Маҳалла олдидаги биринчи галдаги асосий вазифа нима деганда, мен фаолларни, кўча бошлиқларини танлай билишда деб айтган бўлардим. Қўйилган вазифаларни бажаришда йиғин раисининг одамийлиги, ҳулқ-атвори, муомала санъати ва энг муҳими унинг виждонан поклиги катта рол ўйнайди. Маҳалла фаоллари, айниқса раиси пок бўлмас экан, бугун бўлмаса эртага маҳалла аҳли оғзига тушади. Ҳар бир кичик ёки эътиборсиз масалани ҳал этишда ниҳоятда донолик талаб этилади ва сиз тўғри деб топган ҳар бир хулосани ҳам фаоллар билан маслаҳат қилиш зарар бермайди.

Маҳалла аҳли билан мулоқотда бўлганимизда одамларга билар-билмас асоссиз воқеа ва тафсилотларни гапирмасликка ҳаракат қилинг. Айниқса, одамларга ваъда беришда эҳтиёт бўлиш зарур. Қўлдан келмайдиган ёки бошқалар ваъдасига ишониб қилинадиган ишларни «Ўзим тўғрилаб бераман», «Эртага келинг» каби мужмал ваъдаларни бермаганлик маъқул. Умуман ваъданинг устидан чиқиш, вазифани ўз вақтида бажариш аслида Шарқ халқлари одоби ва маданиятига хос бўлган ажойиб хислатдир.

Ҳар бир раҳбар ёки эл назаридаги маҳалла фаоли, қолаверса ҳар бир инсон кун сайин улуғланади, чиниқади, ҳаёт муаммоларини таҳлил қилиш даражасига эришиб камол топади ва ниҳоят доно маслаҳатлари ила ўз атрофидагиларга ўрнак бўлади. Демак, у тарбиячи, мураббий ҳамдир. Шунинг учун бизнинг ҳар бир ҳаракатимиз, амалимиз ва сўзларимиз ёшлар эътиборида эканлигини бир дақиқа ҳам ёддан чиқармаслигимиз лозим.

Шундай экан, аввало маҳалла раиси, қолаверса унинг атрофидаги фаоллар, ёшлар тарбияси сирларини биладиган, фарзандлару набиралар кўрган доно оқсоқоллар бўлиши керак.

Табиийки, илғор ғояларни кишилар онгига сингдириш тезлик билан амалга ошадиган иш эмас. Ғоя, маслак яшовчан бўлади. Айниқса бир неча ўн йиллар давомида одамлар онгига, шу жумладан, тез таъсирга берилувчи ёшлар онгига мустаҳкам ўрнашиб олган ғояларни, дунёқарашни ўзгартириш осон иш эмас, албатта.

Диний ақидапарастлар ва «Ҳизбут-таҳрир» оқимига кириб қолган, адашган ёшлар оммавий ахборот воситаларидан жуда кам фойдаланадилар. Уларга газета ўқимаслик, телевизор кўрмаслик, ота-она насиҳати, маҳалладаги тарғибот ишларига эътибор қилмаслик каби кўрсатмалар берилади. Ахир бунда бизнинг тарғиботларимизнинг таъсир кучи заифлашади-ку. Шундай экан, бизнинг тарғиботларимиз «Эшитиш ва кўрсатиш тизими» бўйича олиб борилиши керак.

Фуқаролик жамиятини қуриш жараёнида бир қанча ваколатли вазифаларни ҳокимият органларидан маҳаллий тизим зиммасига босқичма-босқич топшириш кўзда тутилган. Бозор ислоҳотларини амалга ошириш, тадбиркорлик, хусусий мулкчиликка қонун доирасида кенг имкониятлар яратиш, иш билан таъминлаш, аҳолининг ижтимоий талабларини қондириш ва ижтимоий муҳофаза қилиш каби бир қатор янги масъулиятли вазифалар маҳаллалар фаолиятида асосий ўринда тутади.

Буларга урғу беришимиздан мақсад жамиятнинг барча ваколат, вазифаларини бажариш учун бизга ёш кадрлар керак. Шундай экан ёшлар тарбияси давлат аҳамиятига эга бўлган энг муҳим устивор йўналиш эканлиги ва бундай вазифани бажариш барчамизнинг зиммамизда эканлигини сира унутмаслигимиз керак.

Шу кунларда маҳаллалардаги ташкилий ишлар шу қадар кўпайиб кетганки, ижро интизомига қатъий риоя қилиб, янгича иш услубларини яратиб, ўша масъулиятли вазифаларни бажариш керак бўлади. «Исломобод» маҳалла фаоллари бир қанча янги ташаббуслар билан чиқиш режасини туздилар. Жумладан, маҳаллада илмий-амалий конференциялар, «Маънавий етук ёшларни тарбиялашда маҳалла столи» атрофида ёшлар билан мулоқотлар уюштириш маҳалладаги энг аълочи иқтидорли ўқувчиларга «Исломобод» маҳалла стипендиясини бериш кўзда тутилган. Шунингдек, аҳолини тиббий кўрикдан ўтказишда беморларга холис хизмат кўрсатиш мақсадида «Шифокорлар ҳиммати», «Коммунал-хизматчи» гуруҳларининг тузилиши, муҳтож оила фарзандларининг хайрия суннат тўйларини ўтказиш каби бир қатор тадбирлар маҳалла фаолиятининг кучайиб бораётганлигига яхши далиллардир.

Навоий вилояти

Маҳалла - ҳамжиҳатлик қўрғони

Вилоят маҳаллалар фаолларининг йиғилиши бўлиб ўтди. Унда маҳаллаларнинг 1999 йилги фаолияти якунлари муҳокама этилди.

Сўзга чиққанлар жамият ҳаётида маҳалланинг ўрни беқиёс эканини, ёшлар таълим-тарбияси мактаб билан бир қаторда маҳаллада шаклланишини таъкидладилар. Бироқ, бугунги кунда вилоятдаги ҳамма маҳаллаларда ҳам тинчлик ва осойишталикни мустаҳкамлаш, ҳамжиҳатликни таъминлаш, ёшлар билан ишлашга жиддий эътибор берилаётир, деб бўлмайди. Шу боис, вояга етмаган айрим ёшлар билиб-билмай турли экстремистик ва ақидапараст оқимлар таъсирига тушиб қолмоқда. Бу эса маҳалла фаолларининг бошқа жамоат ташкилотлари вакиллари, ҳуқуқ-тартиботни муҳофаза қилиш идоралари билан ҳамжиҳатликда фаолият кўрсатишини тақозо этади.

Йиғилишда маҳалла аҳли ўртасида кенг тушунтириш ишларини олиб бориш, ҳар бир фуқарони огоҳликка даъват этиш чора-тадбирлари ишлаб чиқилди.

Ёркул УМАР,
ЎзА мухбири

Бугуннинг талабаси, ўқувчиси, ҳатто боғча тарбияланувчиси ўн йил олдинги тенгдошидан кўра тиришқоқ, билимдон. Шунинг учун ҳам, баҳслашишга, эркин фикрлашга иштиёқи кучли. Суратдаги ўқувчилар ҳам катта бўлиб қандай касбни эгаллаш, она Ватанга, эл-юртга қандай хизмат қилишлари ҳақида баҳслашаётган бўлсалар не ажаб! Уларни кўриб Президентимизнинг «Фарзандларимиз биздан кўра билимлироқ ва бахтлироқ бўлишлари керак» деган сўзлари ҳаётда ўз исботини топаётганига амин бўлиш мумкин.

ОГОҲЛИК - БАРЧАНИНГ БУРЧИ

Нукусда Қорақалпоғистон фаолларининг йиғилиши бўлиб ўтди. Қорақалпоғистон Республикаси Жуқорғи Кенгеси Раиси Т.Камолов бошқарган мазкур тадбирда эл-юрт тинчлиги ва осойишталигини янада мустаҳкамлаш, терроризм ва диний ақидапарастликнинг ҳар қандай кўринишига қарши муросасиз кураш олиб бориш масалалари муҳокама этилди.

Йиғилишда сўзга чиққанлар мамлакатимизда халқ фаровонлиги, давлатимизнинг буюк келажаги йўлида амалга оширилаётган улкан ижтимоий-сиёсий, маданий-маърифий ишларнинг муваффақияти кўп жиҳатдан миллатлараро тотувлик, ҳамжиҳатлик, тинчлик ва осойишталикка боғлиқ эканлигини таъкидладилар. Бу эса ҳар биримиздан топширилган иш учун масъулиятни ошириш, аҳоли, айниқса ёшлар ўртасида тарбиявий ишларни такомиллаштириш, уларнинг ҳуқуқий билимларини юксалтириш, терроризм ва диний экстремизмга қарши ҳушёрликни оширишни тақозо этади. Бу борада ҳуқуқ-тартибот, ўзини ўзи бошқариш идоралари, диндорлар, зиёлилар, бир сўз билан айтганда, барча фуқаролар баҳамжиҳат ҳаракат қилмоғи даркор.

* * *

Қашқадарё вилояти фаол-ларининг ҳам ана шу масалага бағишланган йиғилиши бўлиб ўтди. Вилоят ҳокими Ш.Бегматов бошқарган мазкур йиғилишда вилоятда кейинги вақтда айрим диний экстремистик гуруҳларнинг фаолияти кучайганлиги, улар томонидан турли варақалар тарқатиш ҳолатлари кузатилгани қайд этилди.

Йиғилишда бундай ҳолатларнинг олдини олиш, терроризм ва диний ақидапарастликнинг пайини қирқиш чора-тадбирлари белгиланди.

/ЎзА/

Тошкент шаҳар Мирзо Улуғбек тумани Йўлдош Охунбобоев номли маҳалла аҳли якшанба кунида йиғилишди.

— Бунинг сабаби бор, - дейди маҳалла фуқаролар йиғини раиси Ҳожиакбар ака Азимов. - Биз Тошкент шаҳар фаоллари иштирокида бўлиб ўтган йиғинни бемалол ўтказиб, етарлича муҳокама қилиш ниятидамиз.

Йиғин аввал маҳалланинг Эркин Салаев бошчилигидаги ўз бадиий дастаси куй-қўшиқлари билан бошланди. Мунозара бошлангач эса бу борада одамларнинг жиддий фикрлари борлиги яққол сезилиб қолди.

Йиғилишда сўзга чиққанлар Ўзбекистон Республикаси фан ва техника Давлат қўмитаси бўлим бошлиғи Комил Калонхонов, туман Ички ишлар бўлими бошлиғи ўринбосари Ашур Мансуров, олим Насрулла Абдувалиевлар бу борада мамлакатимизда олиб борилаётган ишлар хусусида гапиришган бўлса, маҳалла фаоллари хусусан Тиловатхон Соатова, масжит имоми Искандар Халимовлар шу маҳаллада бу борада яъни диний-экстремизмнинг таг-томири билан йўқ қилиш борасидаги таклифларини айтишди. Бунинг учун эса маҳалла аҳли бирдам ва бардам, ҳатто кези келганда жасорат кўрсатиб иш кўришлари лозим деган хулосага келинди.

Яқинда Чилонзор тумани ҳокимияти катта мажлислар залида ҳам шу мавзуда йиғилиш бўлиб ўтди.

Туман ҳокими Ш.Қосимов йиғилишни очар экан барча йиғилганларни бугунги кунда огоҳликка чақириб, туман ёшларининг диний-экстремистик оқимга кириб кетишининг олдини олиш, бунинг учун эса барчанинг ҳамкорлиги, ҳамжиҳатлиги муҳим эканлигини таъкидлаб ўтди. Шунингдек, йиғилишда иштирок этган шаҳар бош имом-хатиби Анвар ҳожи ўз фикр-мулоҳазаларини билдирди: «Динда ҳеч қандай партиявийлик бўлиши мумкин эмас, «ҳизбут-таҳрир» оқимидагилар динни ниқоб қилиб олишган. Улар диндан ташқарида.

Йиғилишда туман ҳокими ўринбосари, хотин-қизлар қўмитаси раиси М.Содиқова сўзга чиқиб ҳар бир маҳалла фуқаролар йиғини қошида ёшлар билан ишлаш комиссияси тузилиб, маҳалла ёшларининг муаммолар билан шуғулланиши маҳалла фуқаролар йиғини қошида «Устоз ва шогирд» дастури асосида тўгараклар очишни янада жонлантириш, «Меҳржон» маҳалласидан намуна олиб, энг аълочи ва интизомли ўқувчига «Маҳалла стипендияси» берилиши каби таклифларни айтди. Олий Мажлис депутати М.Ашуров эса ибратли ёшларни рағбатлантириш мақсадида маҳалла оқсоқоллари номидан стипендия бериш учун 18 маҳаллага маблағ бўйича ёрдам беришини айтди. Йиғилишда тинчлик-осойишталик энг буюк неъмат эканлиги, ўсмирлар дунёқарашини тўғри шакллантириш, маҳалла, оила, мактаб ҳамкорлигини кучайтириш давр талаби эканлиги, жойларда имом-хатиблар, маҳалла оқсоқоллари, маҳалла посбонлари ҳамкорликда ишласалар, осойишталигимиз бардавом бўлиши таъкидланди.

Йиғилишда туман прокурори Ш.Арипов, туман ИИБ бошлиғи Т.Бойматов, туман суди судьяси Г.Мейлиев, маҳалла раислари, фаоллар, участка нозирлари, туман ўқув юртлари раҳбарлари, «Маҳалла», «Камолот», «Соғлом авлод учун», «Маънавият ва маърифат кенгаши» туман бўлими раҳбарлари иштирок этдилар.

О.БЕГАЛИЕВ,
«Mahalla» мухбири.

Қорақалпоғистон Республикаси

Рейимбой бобо, болалари ва кўкка бўй чўзаётган тераклари

**** Оролбўйининг энг бой деҳқонлари***
**** Бу-фермерлик шарофати***
**** Катта жамоалар ҳам қарз сўраб мурожаат қилишади***
**** Олтита шахсий машина яхши кунларга, тўй-ҳашамларга хизмат қилмоқда***
**** Ҳар йили икки набира учун турар жой қурилиб, улар уйли бўлмоқда.***

... Рейимбой бобо Йўлдошев асли Амударё соҳилида туғилган. Ўша овулни «Меҳнаткаш» деб аташар, у Тўрткўл ва Беруний туманлари чегарасида, шундайгина Аму бўйида жойлашган эди. Халқ ҳақли равишда «дали» деб ном берган дарё суви тошиши оқибатида уларнинг ҳовли жойлари, томорқаси ювилиб кетди. Ўнлаб қўни-қўшнилари билан Қизилқалъа атрофига кўчиб келишди. Шунга ҳам ярим асрдан кўп вақт бўлди.

Отахон эсини танибдики, ер билан тиллашади. Улар кўчиб келган ва деҳқончилик қилаётган Султон Увайс тоғи этакларидаги ерлар ҳам меҳнат қилган деҳқондан инъомини асло аямади. Дастлаб унга турмуш ўртоғи - бир маҳаллар техника сир-асрорини обдон ўрганиб олган шаддод қиз - Саодат елкадош бўлди. Тўнғич ўғли Гулимбой ҳам қаторга кириб, деҳқончилик тилига тушина бошлади. Кейинроқ яна тўрт ўғил ва тўрт қиз ҳам бирин-кетин вояга етишди. Янгиликка ўч Рейимбой ота 90-йилларнинг бошида Қорақалпоғистонда биринчи бўлиб «Йўлдошев» кичик корхонасини ташкил этди.

Жамоа таркиби, яъни 25 нафар оила аъзоларнинг бирга ҳар бир тадбирни пухта ўйланган ҳолда, мустаҳкам тартиб-интизом сақлаб амалга оширилиши, зарур техникаларнинг ҳаммаси Йўлдошевларнинг ўзида мавжудлиги боис кичик корхона йилдан йилга ривожланиб борди.

- Ўтган ўн йилда пахтадан ўртача 40 центнердан, ғалладан 60 центнердан муттасил ҳосил йиғиштириб олиб кам бўлмадик, - дея Рейимбой ота суҳбатни мамнуният билан давом эттиради. - «Пахтабанк»нинг Беруний туман бўлимида ҳозир ҳам бир неча миллион сўм пулимиз бор. Ўтган йили невараларимга дала бошида иккита данғиллама иморат қуриб бердим... Бу қария ҳа деб ишдан бошқа нарса тўғрисида гапирмаяпти, деган хаёлга ҳам боргандирсиз, ундай эмас, туман оқсоқоллар кенгаши аъзоси сифатида тўй-ҳашамлар, маросимларни дабдабасиз, кам чиқим ва ихчам қилиб ўтказишга бош-қош бўлишга вақт топаман, албатта. Оила аъзоларимиз, қариндош-уруғлар, қўни-қўшни, овулдошларнинг маросимлари, тўй-ҳашамларидан асло қолмайман. Бунинг учун оиламизда олтита енгил автомашина бор. Вақти-вақти билан қишлоқда савобли, хайрия тадбирлари ҳам ўтказиб турамиз. Мақтанди, деманг-ку баъзан қўшниларимиз - баъзи жамоа хўжаликлари раҳбарлари кўмак сўраб мурожаат қилиб туради, имконимиз етганича моддий томондан ёрдам берамиз. Ҳали юқорида невараларимга иморат қуриб берганимиз хусусида айтган эдим. Бу иш яна давом этади. Чунки, 30 га яқин невараларим бор. (Умрини, бахтини берган бўлсин!) Иморат қуришнинг ўзи бўлмайди. Шунинг учун уч йил олдин минг туп саноатбоп тераклар, шунча мевали дарахтлар эккан эдик. Ҳозир кўрган кўзни қувонтиради. Ўтган йили эса 12 минг туп терак экдик. Бу йилга 45 минг туп кўчат тайёрлаб қўйдик.

А.ИСКАНДАРОВ.

Яхшилик

БОЙЛИК САХИЙЛИККА ЎРГАТДИ

Шийпонда «Туркистон» жамоа хўжалиги фермери Шоаҳмат Эгамбердиев билан суҳбатлашиб ўтирибман, гавдали, буғдойранг ва ҳаракатчан бўлган фермер шошилмай гапиради:

— Деҳқончилик - ота касб. Эгамберди отамнинг бутун умри далада ўтди. Ҳозир ҳам Эгамберди помидор нави эл орасида машҳур.

Хўжаликда биринчилардан бўлиб иссиқхона қурдим. Шу ерда ипак қурти боқишни йўлга қўйдим. Натижалар чакки эмас. Ҳосил мўл, даромад мўмай. Бу йил 4 миллион сўм даромад олишни кўзлаганмиз.

Фермер Ш.Эгамбердиев «Назарбек» маҳалласи фуқароси. У маҳалланинг тўй маъракаларида фаол. Кам таъминланган оилаларга, етим-есирларга хайру саховатини аямайди. 1 - ва 8-мактабларни таъмирлашга 55 минг сўм ажратди. Меҳнаткаш ва саховатли Шоаҳмат ака маҳалладошларига яхшилик улашишдан чарчамайдиганлар хилидан экан.

Холхўжа МИРЗАЕВ,
Зангиота тумани.

Наврўз яқинлашмоқда

Сурхонда бойчечак чиқибди

Кўклам фасли Сурхон воҳасига ҳаммадан аввалроқ қадам қўяди. Бу элнинг одамлари баҳор нафасини бошқалардан кўра бир мунча олдин ҳис қила бошлайдилар. Яқинда вилоят ҳокими «Наврўз умумхалқ байрамини ўтказиш тўғрисида» қарор қабул қилди. Биз бу йил ўтказиладиган Наврўз байрами хусусида «Наврўз» халқаро хайрия жамғармаси Сурхондарё вилоят бўлими бошлиғи Маннон Бердиев билан суҳбатлашдик.

- Бир нарсани қониқиш билан айта оламанки, бу йилги Наврўз тантаналари, қувончлари олдинги йиллардагидан фарқли бўлади, - дейди Маннон Усмонович. - Аввало Соғлом авлод йили байрамларимизга тўлиқ ҳамоҳанг ҳолда ўтади. Қолаверса, 2000 йил кўҳна Термиз шаҳрининг 2500 йиллигига кенг тайёргарлик ишлари билан кечади. Муҳим саналар шубҳасизки, у ёки бу тадбирнинг шаклан ва мазмунан омухта ҳолда ўтишида сезиларли таъсир кўрсатади.

— Албатта, ҳар қандай тадбир, байрам учун тайёргарлик ишлари кенг миқёсидаги ишларни, маълум маънода сафарбарликни тақозо этади. Бошқачароқ айтганда, кун санаб байрам бўсағасига етиб боришнинг ўзи бўлмайди. Шунга кўра, қандай ишлар амалга оширилади?

—Агар эътибор бериб қараладиган бўлса, бу байрам негизида инсонга хос бўлган жамики улуғ сифатлар, одатлар ўз жамулжамини топганлигини кўриш мумкин. Наврўз байрамини ўтказиш тадбирлари тасдиқланди. Шунингдек, ташкилий қўмитанинг дастлабки йиғилишлари ҳам бўлиб ўтди. Турган гапки, сурхондарёликлар айнан ўша 21 март кунини кутиб турмайдилар. Улар одатларига кўра бу байрамга анча аввалроқ пешвоз борадилар. Бу кунларда элнинг ҳофизлари, санъаткорлари, ижодкорлари, полвонлари, чавандозлари, моҳир ошпазлари, қандолатпазлари, борингки, миллатимизга хос нимаики яхши амаллар бўлса, шуларнинг моҳири бўлган одамлар халқнинг хизматида турадилар. Бир нарсага эътибор беринг, ҳозир қиш. Ана шу қиш остида баҳор уйғонаётир. Тунов кун ишлаб ўтирсам, Бойсундан шоиртабиат бир йигит келди. Қўлида эҳтиётлаб ўралган бир нарса бор экан. Ўрамни авайлаб очди, сўнгра ичидагисини менга узатди: «Маннон ака, қаранг, бойчечак чиқибди, бойчечак!... Шунда юрагим алланечук ҳапқириб кетди. «Элимизга хуш келдинг, сабо келдинг, элчи-бойчечак!» дегим келди. Кўнглим бир ғаройиб байрам руҳига қоришди. Хуллас, Наврўзнинг қайси бир сифатларини айтиб адо қиласиз!

— Ҳар бир одам шу кунда тирикликнинг илиқ нафасини туяди. Байрам муносабати билан тузган тадбирларимизда кимнинг, қайси идора, жамоанинг қандай ишларни амалга ошириши аниқ қилиб кўрсатиб берилган. Ишимизнинг ташкилий жиҳатлари бенуқсон рўёбга чиқарилади. Бу йилги байрам кунларида халқимизнинг азалий ўйинлари, урф-одатлари, санъати тўлиқ ўз ифодасини топади. Қирқ қулоқли қозонларда сумалаклар қайнамаган маҳалла, овул, даҳа, қишлоқ, кўча бўлмагани сингари, бу тансиқ таомдан татимаган одам ҳам бўлмайди. Биз байрам кунларида ногиронларни, етимларни, ёлғиз қарияларни, серфарзанд оилаларни, беморларни йўқлаймиз, қўлдан келганча ҳамият кўрсатамиз. Йилнинг тўрт фаслида ҳам, кечаю кундуз жанубий сарҳадларимизда ҳушёр туриб Ватанимизни ҳимоя қилаётган мард аскарлар билан ҳам байрамни тенг баҳам кўрамиз. Уларнинг дастурхонидан сумалак, кўк сомсалар, тансиқ таомлар ўрин олади, кўнгил саҳналарида эса қўшиқлар янграйди, байрам, зиёфат баҳонасида кўнгиллар обод бўлади. Хуллас, бу байрамдан баҳраманд бўлмаган, кўнгли кемтикликдан ҳоли бўлмаган одам қолмайди.

Табиийки, байрам тантаналарини ўтказиш ўзидан ўзи бўлмайди. Пул, маблағ масаласи қандай ечим топади?

— Турган гапки, қуруқ ҳавас, ниятнинг ўзи билан ният амалга ошмайди. Мен юқорида тилга олган вилоят ҳокими қарорида «2000 йилнинг 11 март куни Наврўз байрамига бағишланган умумхалқ ҳашари ўтказилсин. Шаҳар, туман ҳокимликлари ҳашардан ишлаб топилган маблағни Халқаро «Наврўз» хайрия жамғармаси Сурхондарё вилоят бўлимининг «Уйжойжамғармабанк»и, Термиз шаҳар бўлимидаги ҳисоб рақамига ўтказсинлар» дейилган. Ишончим комилки, умумхалқ ҳашари кенг миқёсда ўтади ва ундан тушадиган маблағ Наврўз байрамини биз истагандек қилиб ўтказишга бемалол кифоя қилади.

Суҳбатдош Маҳмуд АБУЛФАЙЗ.

Одамларимиз

Меҳр талофатни енгди

Қишлоқда тўйлар авжига чиққан. Пишиқчилик куз ойларидаги қисқа тунлардан бирида «Арабхона» маҳалласининг Курон гузарида яшовчи бева аёл Элла момо Раҳимованинг бошига мусибат тушди. Қўшниларидан бирининг келин тўйида ўтирган момога «уйингизга ўт тушибди», деган шум хабарни келтиришди. У ёлғиз қизи Зулхумор билан ҳовлисига яқинлашиб борар экан, узоқдан тутун аралаш алангани кўрди-ю, ҳушидан кетиб, йўл устига йиқилаёзди.

Ўз-ўзидан равшанки, ҳамма бу саранжом-сариштали оилада нега ёнғин келиб чиққанлигига ҳайрон эди. Кўп ўтмай синчков Ички ишлар органи ходимлари бу жумбоққа аниқлик киритишди. У дастлабки суриштирувдаёқ момонинг хонадонида гўё неварасига енгил машина совға қилиш мақсадида жамғариб қўйилган катта миқдордаги пул сақланаётганлиги тўғрисидаги узунқулоқ гапларни эшитиб қолиб, бу пулни ўмариш учун қулай фурсат кутиб юрган шахс ниҳоят бугун уй эгаларининг тўйда ўтирганларини кўриб, ўзининг шум ниятини амалга ошириш учун хоналардан бирига дераза шишасини жойидан кўчириб, тунда ялангоёқ кирганлигини, электр чироқни ёқмасдан гугурт чақиб, пул яширинган жойни ахтарганлигини бўйнига олди. У мақсадига эришолмагач, юрган йўлидан қайтиб чиқиб кетган ва яна тўғри тўйхонага бориб, базмни томоша қилаверган эди. Бу орада чақилиб, ўчирилмасдан ташлаб юборилган гугурт доналари гилам ва тўшаклар устига тушиб, ёнғиннинг келиб чиқишига сабабчи бўлган эди. Айбдор ҳибсга олинди. Афсуски, тилсиз ёв бу борада ўз қилғилигини қилиб бўлган эди.

Ана шунда арабхоналикларнинг олийжаноблик ва саховатпешалик хислатлари намоён бўлди. Ҳокимлик томонидан 20 минг сўм пул, 2 дона палос туҳфа қилинди. Бешработ қишлоғи ва Арабхона маҳалла фуқаролар йиғинининг қарори билан 15 минг сўм миқдорида бир йўла моддий ёрдам уюштирилди. Маҳалла оқсоқолининг ташаббуси билан хайрия жамғармаси ташкил этилиб, одамлар баҳоли-қудрат хайр-эҳсон пулларини топшира бошладилар. Бир неча кунда маҳалладошлар қарийб 20 минг сўм хайрия пулини туҳфа қилдилар. Бу хайру-саховатдан Бешработ қишлоқ фуқаролар йиғини ходимлари, қўшни Янгиобод маҳалласида яшовчи фуқаролар ҳам четда қолмадилар ва 5 минг сўмдан ортиқ пул тўплаб бердилар.

- Мен асли Житомир областининг Поволжье туманидаги немис оиласида туғилганман. - дейди Элла Генриховна, - Уруш йиллари Ўзбекистонга келиб қолганмиз. Тақдир мени арабхоналик йигит Файзулла Раҳимов билан учраштирди. Турли жойларда яшаганмиз. 1975 йилдан турмуш ўртоғимнинг она қишлоғига кўчиб келдик ва доимий яшай бошладик. Эримнинг умри қисқа экан, 1987 йилда электр токи уриб фожеали вафот этди. Мен бу айрилиққа бардош бердим. Навоий ГРЭСида ишлаб, шу ердан нафақага чиқдим. Ҳозир қизим Зулхумор ҳам шу корхонада меҳнат қилаяпти.

Бошимизга ташвиш тушганда бизга мадад қўлини чўзган барча ҳамқишлоқларимиздан беҳад миннатдормиз. Биз юрти тинч, осмони мусаффо Ўзбекистонда яшаётганлигимиздан тақдиримизга шукроналар айтамиз. Атрофимизда шунча саховатпеша кишилар яшаётган экан, мана бугун барча қийинчиликлар ортда қолди.

Собиқ ишхонам жамоасига ҳам чуқур ташаккур изҳор этаман. Уларнинг фидойи меҳнати билан уйимиз таъмирлаб берилди.

Дарҳақиқат, «Савоб ишни ҳар доим ва ҳамиша қилинг», дея панду насиҳат қиладилар Юртбошимиз. Халқимизнинг кунда-кунора қилаётган хайрли ва савоб ишлари олдида айрим кимсаларнинг нопок ишлари аҳамиятсиз ва ўткинчи ҳодиса бўлиб қолаверади.

Ибодулла ЖАҲОНГИРОВ.

Рўзикул МУСТАФАҚУЛОВ, доцент.

Халқ ўйинларини биласизми?

«Узолма таёқ»

Бу ўйин ўғил болалар ўйини бўлиб, унда беш ва ундан ортиқ киши қатнашади. Ўйин шартлари қуйидагича:

Агар ўйинда беш киши қатнашаётган бўлса, ҳар бир боланинг қўлида таёқчаси бўлади. Таёқча узунлиги бир ярим метрлар чамаси келади. Болалардан бири таёқчаларни йиғиб олиб, ҳаммасини тўда ҳолича боши устидан орқага ошириб ташлайди. Шунда таёқчаларнинг бири бошқа таёқлар устига тушиб қолади. Эгаси ўша таёқни ерга тиқади. Яъни, яхшилаб яримигача қадайди. Ва тўрт-беш метрлик масофа белгиланади.

Болалар белгиланган масофадан ва турли ердан туриб қадалган таёқни мўлжалга олишади. Навбат билан таёқни ота бошлайдилар. Ҳар ким қадалган таёқни йиқитишга ҳаракат қилади. Таёқни ким йиқитса, ўша бола ғолиб ҳисобланади.

Шундан кейин ўйин яна таёқчалар боши устидан орқага ташлашдан бошланади ва кимнинг таёқчаси устун тушиб қолса, ўша таёқча мўлжалга қўйилаверади.

«Отма таёқ»

Бу ўйин иккита-учтадан бўлиб ўйналади. Бир бола таёқни отади. Иккинчи бола ўз таёғини отиб, олдинги таёққа тегдириши керак. Агар тегдира олмаса, таёғи тегмаган бола олдинги отилган таёқнинг эгасини таёққача кўтариб боради. Агар тегдирса, олдинги таёқ отган бола таёғи теккан болани таёққача кўтариб боради.

Таёқ навбатма-навбат отилади.

«Қум капа»

Бу ўйинда болалар икки гуруҳга бўлинишиб, икки тарафда қарама-қарши турадилар. Оёқларини қумга кўмиб ўтиришади. Биринчи гуруҳ болаларидан бири иккинчи гуруҳ болаларидан бирининг кўзини юмиб, пешонасига чертади. Кейин жойига келиб ўтиради. Гуруҳ болалари қумга кўмилган оёқлари устига уриб шундай дейишади:

Топир-топир, ола қуш,
Тополмасанг, ўчоққа туш.

Шунда кўзи юмилган бола иккинчи гуруҳ болаларидан қайси бир чертганини топиб олиши керак. Топиб олса,чертган бола ўйиндан чиқади.

Шундай қилиб, қайси гуруҳ болалари чертганини кўпроқ топса, иккинчи гуруҳ ўйинчилари сони камайиб боради. Ўйинчилари кўп гуруҳ енгиб чиқади, рақиб гуруҳ эса мағлубиятга учрайди.

Ўйин бошида келишилган шартга биноан мағлуб гуруҳ аъзоларини жазолайдилар.

«Муллашак»

Мазкур ўйинда ҳам болалар тенглашиб, икки қисмга бўлиниб, тўда бўлиб туришади. Шунда биринчи тўда иккинчисига қараб: «Муллашак» дейди. Иккинчи тўда эса бунга жавобан «Муллашак, молинг кетди!» дейди. Шунда биринчи тўда: «Майдонда ким?» дейди. Иккинчи тўдадаги болалар ораларидаги бирорта эпчил боланинг номини айтиб, уни ўртага олишиб, биринчи тўдани ёриб ўтмоқчи бўлишиб чопишади. Биринчи тўда эса йўл устида ўша болани пойлаб тутишга ҳаракат қилади. Агар тутса, ўша бола уларда қолади. Тутиша олмаса, ўзларининг сафидан битта бола чиқади. Қайси тўдада болалар сони тез тугаса, ўша гуруҳ мағлубиятга учрайди. Аксинча, сафи орта борган тўда ғолиб ҳисобланади.

Оила қувончи.

Бир қути сигарета билан Европани хонавайрон қилишмоқчи эди

Францияда 40 йилдан бери турли шов-шувларга сабаб бўлиб кўпчиликни қизиқтириб келаётган сирли қотиллик яқин орада фош этиладиган бўлди.

Бу воқеа 1957 йил май ойида содир бўлган эди. Страсбургда яшовчи ҳукумат бошлиқларидан бирининг хотини баъзи бир сиёсий арбоблар учун тушлик тайёрлар экан, стол устида бир неча кун аввал қолдириб кетилган сигарета қутисига кўзи тушади. Хоним қути ичида сигарета бор-йўқлигини билиш мақсадида унинг қопқоғини очган заҳоти, қути бирданига портлаб кетади ва аёл ўша ондаёқ ҳаёт билан видолашади.

Қидирув органи ходимлари бу Нео-Нази террорчиларининг иши, деб баҳолашади, лекин бу борада олиб борилган барча ишлар ҳеч қандай самара бермайди.

Орадан роппа-роса 10 йил ўтиб, Чехиядан Францияга ўтган бир қочоқ умуман ғалати хабар келтиради. Унинг айтишича, ўша суиқасд КГБ ва уларнинг Чехиядаги ҳамкорлари (СТВ) томонидан уюштирилган бўлиб, сигарета қутиси аслида бир неча кун аввал марҳума аёлникига унинг турмуш ўртоғи билан тушлик қилгани келган Европа Кўмир ва Пўлат конлари идорасининг раҳбарларига мўлжалланган эди. Яъни улардан бири чекишни истаб, стол устидаги қутини очганида, у портлаши лозим эди.

Бундан мақсад бир томондан, Франция-Германия муносабатларининг ёмонлашиши бўлса, иккинчи томондан Европада мазкур идора амалга оширилмоқчи бўлган лойиҳанинг туғилмасидан бурун йўқотиш бўлган.

Ҳозирга келиб, орадан 40 йилдан кўпроқ вақт ўтгач, Чехия жиноий қидирув ходимлари бу қотилликда қўли бор, дея гумон қилинаётган тўрт кишини қидиришмоқда. Яқинда улардан бирини қўлга олишга эришдилар, лекин у барча маълумотларни рад этди. Энди унинг айбдор ёки айбдор эмаслигини аниқлаш Чехия Олий судига топширилди.

Бизни семиришдан сақлаш ҳукуматнинг иши эмас

Жаҳоннинг энг ривожланган давлатларидан бири АҚШга «семизлик» дарди таҳдид солмоқда.

Тиббиёт соҳасидаги изланишлар шуни кўрсатмоқдаки, кейинги 7 йил давомида вазни ўз ёшидаги меъёрга қараганда 30% оғир бўлган америкаликлар сони 1/8 дан 1/5 гача ўсган. Айнан мана шу семизлик дарди ҳар йили АҚШда 280 000 америкаликнинг ҳаёт билан видолашувига сабаб бўлмоқда.

Бунинг олдини олиш учун федерал ҳукумат борган сари кенг тарқалаётган ушбу «семизлик эпидемияси»га қарши кураш эълон қилди. Ҳозирда шу иш учун масъул бўлган Касаллик Назорати Маркази семиз кишиларни озиқ-овқат дўконлари, ошхоналарда кўп қолиб кетмасдан тезроқ чиқиб кетишга мажбур қилмоқда ва фақат бу билан чегараланиб қолмай, бу дардга чалинганларнинг нозик, келишган дўстларини уларнинг ўз семизликларига қарши курашишларида ёрдам беришга чақирмоқда. Бу, шубҳасиз, аҳолининг катта қисмини ташкил этадиган «беморлар» норозилигини келтириб чиқарган ва улар бунга жавобан «Бизнинг семириб кетишимиз билан ҳукуматнинг нима иши бор?» қабилидаги гапларни айтишмоқда. Улардан бири Жеймс Фриман бу ҳодисаларни шундай изоҳлайди:

«Бу ишлар фақат ахмоқлик нишонаси эмас, балки бизнинг эркинлигимизни чегаралашга интилишдир. Агар бирон америкалик пирожний ейишни хоҳласа, ўзи эмас, фақат доктори рухсат берсагина ея олармиш. Бу ҳукумат бизнинг ҳаётимизни ўз йўлига солишга интилишининг классик намунасидир. Чунки Касаллик Назорат Маркази 1946 йилда илк бора ташкил этилганда «Юқумли касалликлар маркази» деб юритиларди ва у асосан, безгак, тиф каби касалликларга қарши иш олиб борарди. Лекин юқумли касалликлар камая бошлагач, марказ ўз бюджетини тўлдириш ҳамда таркибини кенгайтириш учун чоралар излай бошлади. Шу йўлда 1980 йили у ўз номини ҳозир аталганидек «Касаллик Назорати Маркази» деб ўзгартириб олди ва одамларни чекиш ва парҳезсизлик борасида қўрқита бошлади. Бизни безгак касаллигидан асраш ўрнига, у бизга «Бургер Кинг»нинг хамбургерларини ейишни тақиқлади. Орадан вақт ўтиб безгак хасталиги авж олиб, аммо соғлигига таҳдид солганда, хамбургерлар ейиш ҳам кимнинг ўзига ташлаб қўйилди. Биз ўз пулимиздан ташкил топиб олиб, бизни ўзимиздан қутқарадиган бунақа маслаҳатхонага муҳтож эмасмиз».

Марказ ходимлари бундай фикрларга қарамай, ўз ҳаракатларини давом эттиришмоқда ва бу норозиликларга турли матбуот саҳифалари орқали жавоб беришмоқда. Шу жумладан, «Чикаго Трибун»да улардан бири шундай ёзади.

«Аслини олганда ҳамма нарса инсонларнинг кўп ейиш ва ялқовликка мойилликлари билан боғлиқдир. Инсоният ер юзида кечирган 40 000 йили давомида «бемалол овқатланиш ва бўш ўтириш имконияти кам бўлади» деган фикрни маҳкам ушлаб олди ва унга амал қилишни одатий тусга киритди. Лекин аввалги замонлардан фарқ қилиб, бугунги Америкада «кўп ейиш имконияти»ни доим ҳам топиш мумкин. Бизнинг маданиятимиз бу «доно фикр»ни ўзгартиришга асосий тўсиқ бўлмоқда, лекин шу нарса аниқки, вақт ўтиб одамлар кам овқат ейишга ўрганиб кетишади, чунки инсон зоти янги шароитга тез кўникади.

Қолаверса, биз - шифокорларнинг баъзи бир касалликлар олдини олиш, уларни даволаш йўлида асрлаб вақтлари сарфланган. Умуман олганда, биз меъёридан ошиқ овқатланиш ва бадантарбия қилмасликка қарши, керак бўлса, ана шундай узоқ вақтга қарамай курашаверамиз».

А.ДАДАХОНОВ тайёрлади.

Маҳалла оқсоқоли
баҳсга чорлайди

Маҳаллалар фаолиятини имкон қадар тезроқ янада эркинлаштириш, мустаҳкамлаш ва режалаштириш давр талаби.

Янги давр маҳалласининг раиси қандай бўлиши керак?

Орамизда ислоҳотлардан манфаатдор бўлган, келажакка ишонч билан қарайдиган, қалбида кишиларга, ўзи яшаётган ватанга ёрдам бериш ниятидаги одамлар кўп. Биргина мисол, Янгийўл шаҳрида 30-40 йиллар чамаси фаолият кўрсатиб келаётган ғишт заводи ўз иш фаолияти давомида шу вақтгача биронта мактаб, болалар боғчасига ва бирор бир кишига ўз даромадидан ёрдам берган эмасди. Аксинча, зарар билан ишлаб келарди. У мустақиллик шарофати билан 1993 йилда ишбилармон, тадбиркор раҳбар қўлига ўтгач, ишлар юришиб, ишлаб чиқилган ғиштлар сони кўпайиб, сифати яхшиланиб фойдага кирди. Энг қувонарлиси шундаки, янги раҳбар Ўткир Маҳмудов корхона даромади ҳисобидан 60 болага мўлжалланган болалар боғчаси қуриб, болаларнинг овқатланиш харажатларини бепул қилиб қўйди. Бундан ташқари мактабларга, маҳалла қўмиталарига ҳар томонлама ёрдам бериб келмоқда. Бу биргина мисол. Маҳаллада ижтимоий-иқтисодий ислоҳотларни амалга ошириш учун аввааломбор, маҳалла фуқаролари ўртасида адолатни, кенгликни, раҳмдилликни, инсофлиликни, меҳр-оқибатни, хушмуомилаликни, дўстликни таъминловчи маҳалла дастури бўлиши лозим. Ана шу юқорида айтиб ўтилган ишларни амалга ошириш учун қуйидаги таклиф ва мулоҳазаларимизни диққатингизга ҳавола этмоқчимиз:

Аввало маҳалла оқсоқоллигига номзод танлашда палапартишликка, ўзбилармонликка йўл қўйилмаса. Унинг билимдонлигига, ташкилотчилигига, халқ билан ишлай билишига, ўтказилаётган ислоҳотларнинг, амалга оширилаётган янгиликни таҳлил қилишига эътибор бериш билан бирга унинг адолатли, тўғрисўзли бўлишига ҳамда ҳар қандай адолатсизликларга қарши кураша билишига ҳам аҳамият берилса.

Маҳалла фуқаролар йиғини бир хонадонда яшайдиган фуқароларни ташқи кўринишидан хулоса чиқарибгина қолмай, уларнинг ички дунёсини, оила аъзолари ўртасидаги меҳр-оқибатини, қўшнилар билан муомаласини ҳамда янгича ислоҳотларга бўлган муносабатини ўрганиб борса.

Оқсоқол армия ёшидаги ёшларни армияга чақирув даврида армиядан сабабсиз қолиб кетмаслигини таъминлаш мақсадида, тиббиёт ходимлари билан алоқа боғлаб, касаллигини тасдиқловчи маълумотнома талаб қилиш ҳуқуқига эга бўлиши зарур, деб ўйлайман.

Ёшларни тарбиялашда мактаб билан бирга ота-оналарнинг ҳам маълумотини ошира боришга эътиборни кучайтириш даври ҳам келди, назаримда.

Ёшлар тарбиясида ота-оналар маълумотини ошириш мақсадида фарзанди сабабсиз армия хизматидан бўйин товлаганда, ҳар хил дориворларни истеъмол қилиш оқибатида, ўғрилик ва қонунбузарликни амалга ошириш хавфи туғилганда ота-оналарга жарима солишни жорий этиш зарур.

Маҳаллада нопок ғаразли, шубҳали кимсаларнинг пайдо бўлиб қолишига йўл қўймаслик учун ҳовли олди-сотдиларидан, маҳалла фаоллари хабардор бўлиб туриши лозим. Бунинг учун нотариал контораларига, қишлоқ, шаҳар, туман собиқ БТИ идораларига топшириқ берилсаки, маҳаллада бўладиган ҳар қандай олди-сотди ва ташқи давлатларга чиқиш учун бериладиган рухсатномалар ва ҳужжатлаштириш ишлари маҳалла фуқаролар йиғинларининг маълумотисиз амалга оширилмаса.

Маҳалла фуқаролар йиғини раисларини ва бошқа фаолларни ойда ёки ҳар чоракда бир марта бир жойга йиғиб, уларни ўтказилаётган ислоҳотларга бўлган муносабатини, янгиликларга қай кўз билан қараётганликларини билиш мақсадида оммавий савол-жавоблар қилиб турилса. Шу йўл билан ислоҳотларга тўғри муносабат тарбияланса.

Раис ва фаолларнинг самарали фаолият кўрсатишларини, таъминлаш учун уларга шароит, ҳимоялаш омилларини яратиш зарур.

Маҳалла жамиятнинг кичик бир тимсолидир. Унда турли миллат вакиллари истиқомат қилади. Маҳаллада оддий ишчилардан бошлаб етук мутахассисларгача, ўқувчидан бошлаб академик олимларгача, ҳуқуқшунослар, катта амалдорлар, хусусий мулкдорлар турли табақа вакиллари яшайди. Шундай экан, ҳозирги маҳалла фуқаролар йиғини раислари қандай хусусиятларга эга бўлишлари керак, деган табиий савол туғилади. Менинг фикримча, ҳозирги давр маҳалла оқсоқоллари, катта обрў-эътиборга эга бўлиши билан бирга, ақл идрокда, одоб ахлоқда, маълумотда, ҳуқуқшуносликда, янгича фикрлашда, адолатда, инсонпарварликда барча фуқароларга ибрат бўла оладиган, барча тоифадаги шахслар билан баҳслаша оладиган, мунозара қила оладиган, кези келганда маҳалла фуқароларини салбий ҳолатлардан қонун бўйича ҳимоя қила оладиган қобилиятга эга бўлиши керак.

Маҳаллада тартиб, интизомни тўла йўлга қўйиш билан бирга аҳёнда бўлса ҳам содир этиладиган салбий ҳодисаларга ҳам эътиборсизлик билан қараб бўлмайди. Назоратдан четда қолган ҳар бир салбий ҳодиса, - у жиноятми, диний ақидапарастликми, безориликми, ўғриликми, маҳалла, қишлоқ, туман обрўсига, тинчлигига путур етказади.

Маҳаллада ориятли, диёнатли инсонлар кўп бўлиши билан бирга, минг афсуски, ўз манфаатини ўзгалар манфаатидан устун қўядиган, давлат ҳисобидан бериладиган ёрдамни муҳтож бўлмаса ҳам ундиришга ҳаракат қиладиган, ёлғон гапирадиган, қалбаки ҳужжатлар тайёрлаб юрадиганлар ҳам учраб қолади. Айтайлик, оилада 30 ёшли эр ва 26 ёшли хотин яшайди, иккаласи ҳам меҳнат қилишга қобилиятли, даромади ҳақида маълумот талаб қилсангиз, иккиси ҳам ишламаслигини айтади. Қонун бўйича эри ишламаса нафақа тайинлаш мумкин эмас. Нега ишламайсиз деган саволга иш йўқ, деб ёлғон жавоб қайтаради. Меҳнат биржасига бориб мурожаат қилишни хоҳламайди, сабаби бозорга бориб, мустақил савдо билан шуғулланиб даромад топади, топилган даромадни солиқдан ва маҳалладан яширади.

Мен ўз тажрибамдан келиб чиқиб маҳаллалар олдида турган айрим муаммо ва масалалар устида тўхталдим. Президентимиз Олий Мажлиснинг II чақириқ биринчи сессиясида таъкидлаганларидек, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари - маҳаллалар фаолиятини янада мустаҳкамлаш ва ривожлантириш вазифасини муваффақиятли бажаришга, унинг концепциясининг мукаммал бўлишига ўз ҳиссамизни қўшган бўлардик.

Асатулла АЛАМОВ,
Тошкент вилоят, Янгийўл тумани, А.Ортиқов номидаги фуқаролар йиғинига қарашли «Баҳор» маҳалла фуқаролар йиғини раиси.

Дунё... Дунё...Дунё...

ЖАНЖАЛГА САБАБ БЎЛГАН ТАНКЕР

Ироқ қўшинлари Қувайтга бостириб киргандан сўнг, яъни 1990 йилда халқаро ҳамжамият томонидан Бағдодга нисбатан савдо санкциялари қабул қилинган эди. Яқинда АҚШ Ҳарбий денгиз кучларига қарашли «Монтерей» кемаси халқаро санкцияларга чап бериб, Ироқдан нефт олиб кетишда гумон қилинган Россия танкерини Форс кўрфазида ушлади. АҚШ Мудофаа вазири Уильям Коуэн ўтказилган таҳлил танкернинг Ироқ нефтини олиб кетаётганини тасдиқлаганини маълум қилди.

Ироқ нефтини бекитиқча олиб кетишда гумон қилинган «Волгонефть» танкерини ушлаган Америка ҳукумати, Россия консулининг икки вакилига кемага чиқишга рухсат берди. Россия томони анча пайт танкер Эрон нефтини олиб кетаётганлигини айтиб, шу муносабат билан танкерни қайтаришларини талаб қилишда давом этди. Шунингдек, бу ҳодиса Москва ва Вашингтон ўртасидаги муносабатларга совуқчилик туширади деб огоҳлантирди.

АҚШ ҳарбий денгиз кучлари вакилининг эътирофича, дастлаб назоратчилар гуруҳи нефт таркибини ўрганишни ниҳояламаган бўлса-да, танкерда ҳуфя юк борлиги хусусида етарли маълумотга эга эдилар. Россия кемалари тез-тез халқаро эмбаргони бузишмоқда. Бу ҳақда АҚШ Мудофаа вазири Уильям Коуэн таъкидлаб ўтди. Шунингдек, у кеманинг бундай хатти-ҳаракати Россия ҳукумати томонидан эмбаргони бузишга рухсат берилган деб қатъиян айтишга имкон бермайди, деб қўшимча қилди.

Одатда савдо эмбаргосини бузувчи кемаларни Форс кўрфазидаги давлатлардан бири қабул қилиб, юкни сотиш ҳуқуқини қўлга киритмагунча кема халқаро сувлар ҳудудида тўхтатиб турилади. Ироқ нефтини ҳуфя олиб кетишда шубҳа қилинаётган танкерга Америка денгизчилари чиқиши хусусида Россия ҳукумати олдиндан огоҳлантирилди. Бу хусусда АҚШ Давлат котиби М. Олбрайт ўтган ҳафта бошида Россияга ташрифи пайтида: «Биз бир ойдан буён Россия байроғи остида қоидабузарликда гумон қилинаётган кема тўғрисидаги масалани руслар билан муҳокама қиляпмиз», деб маълум қилди.

Ироққа қарши БМТ эмбаргосини текширувчи халқаро кучлар таркибига кирувчи «Монтерей» кемаси хусусига келсак, у Англия ва Америка кемаларидан тузилган кучлар таркибига киради. Америка бешинчи флоти вакилининг айтишига кўра, Россия кемаси Ироқ портига киргандан бошлаб кузатилган, кема сўнгра Эрон қирғоғи бўйлаб сузган. Танкер Форс кўрфазидан чиқиб, Уммонга яқинлашган пайтда ушланган. Америка денгизчилари кемага вертолётда қўнишган пайтда капитан ва кема экипажи ўзларини рисоладагидек тутишган. Россия ҳукумати охирги дақиқага қадар кема хусусий компанияга қарашли бўлиб, юк Эрондан олинганини тасдиқлашда давом этди.

АҚШ давлат департаменти вакили Жеймс Фоули Россия шаънига танқиддан ўзини тийиб, савдо кемасида бирон-бир мамлакат байроғи бўлиши, бу мамлакат ҳукумати ушбу амалиётни бажаришга рухсат берди, дегани эмас деб мулоҳаза билдирди.

Вашингтон Москва билан қатъий зиддиятга бормоқчи эмас, аммо бошқа тарафдан қараганда, у эмбаргога риоя қилишга жиддий қарайди ва бунинг учун катта маблағлар сарфлаяпти. Россия Ташқи ишлар вазири И. Иванов нефт танкери хўжайинини эмбаргони бузганлик хусусида барча айбларга жавоб беришга чақирди. Ташқи ишлар вазири кема ва унинг жамоасини озод қилиш учун унинг идораси қўлидан келганча ҳаракат қилганини ҳам айтиб ўтди. И. Ивановнинг айтишича, танкерни эгаллаган томоннинг ижтимоий суғурта вакиллари рус кемаси турган Уммон мамлакати пойтахтига жўнаб кетишган.

«Туркистон-пресс»

Бугун Алишер Навоий таваллуд куни

Навоий башоратида... компьютер?

Беш юз эллик тўққиз ёшга тўлган бобомиз ўз ижодида нуктадон донишманд, олам ва сайёралар билимдони, инсон руҳиятининг моҳир тасвирчиси бўлиб қолишдан ташқари илоҳий башоратлар муаллифи сифатида ҳам майдонга чиқадилар.

Фарҳод гўзал Ширинни илк бор кўргани - ойнаи жаҳон айнан телевизорнинг ўзи эканлиги бугунги кунда ҳеч кимга сир эмас. Навоийнинг XX аср технологияларини бехато башорат қилгани тўғрисидаги мавзуда Ўзбекистон Миллий университети профессори, филология фанлари доктори Ботирхон АКРАМОВ билан суҳбатлашдик.

- Домла, бугунги кун техника-технологиясидаги тараққиёт маҳсуллари ифодасини Навоийнинг қайси асарларида кўпроқ учратиш мумкин?

- «Хамса» достонлари ана шундай илоҳий, буюк башоратларга, фантастикага бойлиги билан ажралиб туради. «Фарҳод ва Ширин» достонида кўплаб билимларга эга бўлган Фарҳод энг мушкул тилсимни очиш учун Юнонистонга, донишманд ҳаким Суҳайлонинг ҳузурига йўл олади. Ана шу машаққатли сафарда унга кўп бошли аждарҳо дуч келади. У оғзидан «Нафт» аталмиш ўт-оловни пуркаб йигитга ҳамла қилади. Ахир бу нефть эмасми? Фарҳод узоқ жангдан сўнг аждарҳони енгиб, навбатдаги даҳшат билан тўқнаш келади - унга девлар подшоси накд Ахрамоннинг ўзи ҳамла қилади. Жисмоний бақувват, соғлом куч эгаси бўлган Фарҳод бу душманни ҳам уриб енгади. Асар ўткир сюжети, даҳшат ва қўрқинчларга ўзининг бойлиги билан ҳар қандай Американча фантастикадан устун туриши турган гап.

«Сабъаи сайёр» достонида бешинчи иқлимдан келган мусофирнинг ҳикоя қилиб беришича, Сайд Заҳҳоб деган уста подшоҳга шундай мўъжизакор тахт қуриб беришини айтадики, унинг бир мурвати босилса, зиналар ўзи юриб юқорига кўтариб чиқиши мумкин экан. Ахир бу эсколатор эмасми? Ёки иккинчи мурват босилса, тахтнинг ўрни кўчиб юриши мумкин бўларкан. Автомобилни бундан аниқроқ, равшанроқ тасвирлаш мумкинми ахир?

Йигирманчи аср мўъжизакор ихтироларидан саналмиш сувости лабороторияси-батискаф бугунги кунда ҳеч биримизга ғайритабиий туюлмай қолди. Ваҳоланки, бундай лабороторияи тасвирини Навоий «Садди Искандарий» достонида ифодалаб, унинг номини сеҳрли ойна сандиқ дейди.

— Компьютерни асримизнинг буюк ихтироларидан бири сифатида эътироф этишаётир. Бобомиз ижодида бу мўъжизанинг ҳам башорати бормикан?

— Ҳар қанча ҳайратланарли туюлмасин, Навоий ижодида компьютердек технология ҳам башорат қилинганига воқиф бўлиш мумкин. Шоҳ Искандар бутун дунёни забт этгач, саройга 400 нафар олимни тўплаб, уларга: «Шундай бир ойнаи жаҳонни ихтиро қилингки, унинг ойнасида мен эгалик қилаётган барча ҳўлу қуруқлик кафтдагидек кўриниб турсин. Бу мамлакатларга қайта боролмаганим туфайли уларни ўтирган жойимдан бошқариб туриш менга осон бўлсин», деб амр қилади. Бу нима - ҳозирги кунда ҳар биримизнинг бирламчи дастёримиз, «ахборотлар жамодони» ҳисобланмиш компьютер эмасми?

Ёки Чин Ҳоқони Искандарга совға қилган икки кўзли ойна компьютердан бўлак ўзга нарса эмас. Бу ойинанинг тасвири достонда қуйидагича берилади:

Ки они фалак меҳрайн дебон
Вале халқ «ойинаи Чин» дебон
Икки юз анга ою кундек ёруқ
Вале тийра бўлмай бўлурдин очуқ -
Ҳакимики они тилсим айлабон
Намойиш анга ики қисм айлабон
Бу даъвода эмас гувоҳ эҳтиёж
Эрур кўзгу сари нигоҳ эҳтиёж:
Агар сўзи чиндур - кўринур юзи,
Кўрунмас юзи - бўлса ёлғон сўзи...

Н.АЛИМОВ суҳбатлашди.

Даҳо номидаги бино

Алишер Навоий номидаги Давлат академик катта театри биносига ҳар гал кўзим тушганда оддий ғиштин деворлар ҳам кишида мўъжизавий, фусункор туйғулар уйғотиши мумкинлигига амин бўламан.

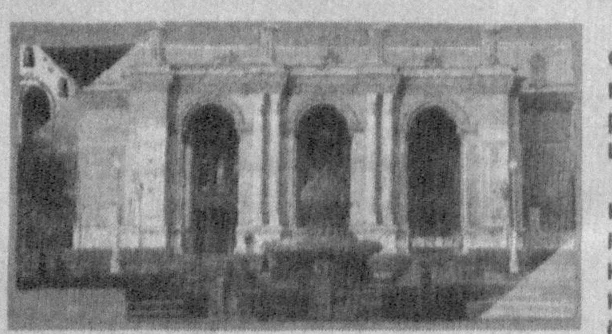

Иккинчи жаҳон уруши йилларининг оғир шароитига қарамай, эртасига, ёруғ истиқболига комил ишончда бўлган ўзбек халқи буюк бунёдкорликка бел боғлайди. 1941 йили академик меъмор А.Шусевнинг лойиҳасига биноан қурилиш ишлари бошлаб юборилади. Театр иншоотини бунёд этишда ўша даврнинг энг моҳир наққошлари уста Ширин Муродов, халқ рассомлари С.Аҳмадов, Т.Арслонқуловлар иштирок этишади. Саноқсиз ғиштларни садафдек териш жараёнида юзлаб япон маҳбуслари ҳам оддий ишчи кучи сифатида қатнашганлигини эслатиб ўтиш жоиз. Ёвуз душман қуролини қўлга олган халқ тинчликсевар Тошкенти азимда бузғунчилик эмас, бунёдкорлик, яратувчанлик дастагини байроқ қилиб кўтарди.

Театрда катта томоша зали, Тошкент, Фарғона, Бухоро сингари бир қанча заллар мавжуд. Ҳар бир зал маҳаллий муҳитнинг руҳияти, амалий санъати намуналарини ифода этган ҳолда пайдо қилинган.

Бинонинг асосий қисми ғиштдан қурилган. Бинога кираверишдаги қисмларга қизил мармар, ён томонларга қора мармар ётқизилган. Ҳар бир залга кираверишдаги эшиклар қадимий оғир ёғочлардан ясалган. Театр биносининг 2 қаватида кенг майдонча бўлиб, у ерда Навоий «Хамса»сининг асосий қаҳрамонлари образи деворга чизиб ишланган. Шу ерда айнан театр биноси учун мармардан махсус ишланган Навоийнинг ҳайкали бор.

Бино ичига кириб, зинапоялардан кўтарилсангиз, оғир эшикларни очиб залларда зоҳир бўлсангиз, бу ҳолатларнинг барчаси сизга беш юз йил аввалги шоҳона сарой салобатини гавдалантиради. Навоий руҳининг шу гўшаларда кезиб юрганини беихтиёр ҳис қиласиз.

Бобомиз номи билан боғлиқ бўлган театр биносида дунё мамлакатларининг ўнлаб давлат раҳбарлари меҳмон бўлишган. Лаъл Баҳодир Шастрий, Фидель Кастро, Россиянинг собиқ Президенти Борис Ельцин ва унинг рафиқаси Наина Ельциналар бу гўшада опера саҳналарини томоша қилиш имкониятига эга бўлишган.

— Катта театримизга эътибор бугунги кунда ҳам сусайгани йўқ, - дейди Навоий номидаги опера ва балет театри режиссёри Ҳайдарали Қосимов. - 1999 йили кошонамизда йирик таъмирлаш ишлари олиб борилди. Ўзбекистон маданият ишлари вазирлиги ҳамда «Ўзбектеатр» бирлашмасининг саъй-ҳаракатлари билан ички томоша залидаги ранги ўчинқираган нақшларига қайта «жон ато» этилди. Паркетлар қайтадан тозаланиб, лакланди.

Ички томоша залида мўъжизакор бўлиб турган бир неча тонналик шиша-чироқ-люстра қайта жиҳозлангандан кейин эса унинг жилоланиши янада ортди. Томоша залидаги умри ўттиз йиллик ўриндиқлар бутунлай олиб ташлашиб, Янги ўриндиқлар билан алмаштирилди.

Айланиш майдончалари - ҳолларга янги диван-креслолар қўйилди. Сўнгги русумдаги гиламлар ётқизилди.

Маълумки, дарпарда - спектаклларнинг асосий юзи ҳисобланади. Навоий театри замонавий қиёфа касб этиб, асосий саҳна ва бошқа жойлардаги пардалари ҳам бутунлай янгиланди.

Бобомизнинг қутлуғ тўйларига бағишлаб эса театр жамоаси шу кунларда «Лайли ва Мажнун» операсини саҳнага олиб чиқмоқчи. Бу асарлар Навоий даҳоси каби ҳамиша қадимий ва навқиронлигича қолаверади.

Лазокат ЗУКУРОВА.

НАВОИЙ ВА БОЙҚАРО

(Достондан парча)

ҲУСАЙН БОЙҚАРО БАҲОРДА ГУЛ ВА ШЕЪР БАЗМИГА ҲИРОТ ШОИРЛАРИНИ ЧОРЛАГАНИ ҲАҚИДА

Келиб наврўзи олам юрт яшарди,
Анору олмаю олмурт яшарди.
Гулистон ичра гуллар тугди ғунча,
Эсиб боди сабо очди тугунча.
Ёриб тоғларда тоғ бағрини чечак,
Ўралди настарин гул бирла печак.
Заминга тўшалиб майса гиламлар,
Ёниб лола юзи монанди шамълар.
Шоҳаншоҳи Ҳусайний бўлди хуррам,
Жаҳонни яшнатиб Наврўзи олам.
Хаёли гоҳ замину гоҳи ойда,
Деди шеър базми тузсак бир саройда.
Кўрайлик чун Навоий нега қодир,
Яна бордир Ҳиротда юзта шоир.
Шаҳарда бўлса гар неча сухандон,
Барини таклиф этди шоҳи даврон.
Сарой саҳнидаги гулзорга бир-бир,
Келиб боғ саҳни бирла тўлди шоир.
Биноию, Сафоию, Суроғий,
Нур Эшону Сирожию Муроғий.
Ҳалим Девонаю Мирзойи Хурди,
Алию Асқарию Шайхи Турди,
Жоникурбонию Субҳону Сайлий,
Ҳиротию Хумайнию Туфайлий,
Жамолию Камолию Сафурий,
Яна мансурачи шоир Ғафурий,
Агарчи шеърда йўқ унда лаёқат,
Ёзар насрий этиб фикрини тоқат.
Чунон мадҳиялар тўқир насрда,
Йўқ ундоқ шоҳга арзанда асрда.
Ғиротий эрса арқонни қўйиб бўш,
Урар эрди калом денгизида тўш.
Сабр, тоқат ила Фирдавсий янглиғ,
Ёзарди номалар, лек ўзга ранглиғ.
Ҳажмда гар эмас «Шоҳнома»дан кам,
Қовушмай мазмуну услуби ҳеч ҳам.
Бири Нур Кўса Воҳитийи Қитмир,
Бири Нодири Султон Чорийи Пир.
Ғузорий эрди бир турки сухансанж,
Эди ёшу вале шеърида кўп ганж.

Дуторий бирла Асрори Самудлар,
Шеърида чўги йўғу бори дудлар.
Ичиш бирла ейишда паҳлавонлар,
Назм мулки аро лек нотавонлар.
Бари жам бўлдию бошланди мажлис,
Бўлиб мутриб шамол, раққоса наргис.
Ўқиб басма-бас шеърин Ғузорий,
Таралди шеър ила дилдан ғубори.
Ёқиб шеър Ҳусайни Бойқарога,
Ғафурий чиқди сўнг мағрур арога,
Қилиб шоҳга хушомад, мақтаб они,
Ўқиб мансурасини бир замони —
Деди: «Бу шеъри насрий анжуманда,
Шоҳаншоҳ мадҳи бирла янграганда,
Умидворман назмдан мақбул ўлгай,
Равону соддаю ҳам маъқул ўлгай!»
Тавозеъдан яна бир бор қизориб,
Ўтирди ул яна жойига бориб.
Шу лаҳза Соғарий соғар кўтарди,
Калом товуси шавқдан пар кўтарди.
Деди: «Эй ғунчайи бўстони шоҳи,
зиёда айласин умринг илоҳий».
Тугатди шеърнию «жонини» берди,
Бориб шоҳга у «Девон»ини берди.
Чиқиб сўнг Асқарий шеър этди талқин,
Улуғлаб элу юрт, шоҳ бирла халқин.
«Табаррук чол тупугидан очиб сўз,
Ки гўё айлади кашфини кўз-кўз».
Олиб сўзни Сирожи Саъди андоқ,
Деди: «Шоҳсиз яшаймиз шод қандоқ?»
Қуёшни мадҳ этиб Мирзойи Хурдий,
Бўлиб жўр унга Эшон, Шайхи Курдий.
«Улус бирлиги» — деб шоир Камолий,
Ўқиб бемаъни шеър, орзу хаёли.
Бирор совғага то бўлса муяссар,
Шеъри тожику туркий — ширу шакар.
Олиб навбатни Субҳону Суҳайлий,
Бири «Ширин» — деди, бириси «Лайли»,
Туфайлию Ҳиротий от сурди,
Назмни қилди қалпоқ ерга урди.

Навоий ҳам наво соз айлаб ўтди,
Ўзин қушлар аро боз айлаб ўтди.
Абулғозий Ҳусайний шоҳи даврон,
Ўқиб шеър бўлди қарсак бирла шодон.
Дуторий бирла Асрори Самудлар,
Базмдан жойлашиб қорнига қутлар.
Назмбозликка бермай эътиборе,
Бўлиб қолишди бир мажнуншиоре.
Ҳаваскор ёки ҳар шоири маъруф,
Кутиб шоҳдан иноят, бир такаллуф.
Этиб «Девон»ларини анга савғо,
Базм сўнгида қўпди катта ғавғо.
Шеъри яхшими ёки ўрта ҳол, жўн,
Ҳусайний барчасига ёпди зар тўн.
Баёз деб ҳам муносиб берди инъом,
Базмдан кетмади ҳеч кимса ноком.
Ва лекин Бойқаро кўп бўлди ҳайрон,
Нечун дўсти Алишери сухандон,
Анга девонини бермай, дариғе,
Умидвор айласа ранги сариғе.
Базмдан сўнг ани чорлаб шоҳаншоҳ,
Ўзининг хоҳишидан этди огоҳ:
«Бир олам шоире девон тузибдур,
Этиб ҳадя, мурувват кўргузибдур.
Навоий лек ўтмиш бизни босиб,
Ғазал девонига кўрмай муносиб».
Навоий дедики: «Эй шоҳи олам,
«Девон»га арзимас, «хошок эрур кам».
Келиб пайтики девонлар тузарман,
Ўзимас, шоҳга эҳсонлар тузарман.
Бугун тузган билан «девон» чиқмас,
Ва гар чиққай, дури ғалтон чиқмас».
Ҳусайни Бойқоро ҳайратда қолди,

Тағайюрмас яна ғайратда қолди:
«Бу хил бўлмас киши оламда камтар,
Наҳотки хазнабонда йўқ дуру зар?
Киши ранж чекмайин топмас фароғе,
Гугурт то чақмасанг ёнмас чароғе!
Тухум ерга тушиб бўлгай чечак чун,
Кечиб жондан қурт бўлгай ипак чун.
Чечак тухмича йўқми ғайратингиз?
Ипак қуртича йўқми ҳимматингиз?
Шеърингиз дуру зар, таҳсинга лойиқ,
Кутар сиздан ахир «Девон» халойиқ.
Қилиб кўп таъсир унга бу маломат,
Навоий эрди бир ақли саломат.
У «Девон» дасталашга ўзни чоғлаб,
Киришди ишга тез белини боғлаб:
«Хирадманд дўст бериб таскину далда,
Менга илҳом бағишлаб ҳар маҳалда.
Дилимда уйғониб орзу умиде,
Шу янглиғ келди бир бўйи навиде,
Жаноби шоҳга этмай иддаолар,
Яратганга қилиб мен илтижолар.
Ғаниматлар билиб ҳар бўш дамни,
Ҳукм мазмунига урдим қаламни.
Қалам бориб-келиб бўлди суворий,
Таралди дилни қайғую ғубори.
Топиб тартиб шу хил девон сайқал,
«Бадоеъ ул-бидоя» битди аввал.
«Гўзалликларнинг эрди ибтидоси»,
Гўзал сўз дурларики йўқ баҳоси,
Бериб бир нусха дўсти дилпазирга,
Бирини элтди ул устозу пирга.

Олимжон БЎРИЕВ.

Фозил қори Ёсин ўғли СОБИРОВ

Яхшилар гулшани

4. ҚАЛБЛАР ШИФОСИ

Замондошларимизни, айниқса ёшларимизни ҳар соҳада иймону инсофга, диёнатга даъват этар экансан, астойдил қалблар шифо топишини истайсан, киши. Шунда, хаёлга ота-бобо устозларимиз хожа Аҳмад Яссавий, Сўфи Оллоёр, Ҳувайдо сингари алломаларнинг ибрати - қалб изҳорини ғазал сели билан дилларга жо этгинг келади. Тез-тез фикримга келиб турадиган бир ҳолатни айтай. Баъзи одамлар бор бирон жойи ожиз, аъзосида нуқсонлари бўлади. Лекин шундайлардаги иймон, эътиқод, одамийлик, инсоф, шарму ҳаё баъзи тўрт мучаси соғларникидан кучли бўлади. Масалан, масжидларда кўзи ожизлар, ногиронларнинг ибодат қилаётганларини кўрасиз. Аллоҳга тавба-тазарру қилади, махфират сўрайди. Аммо Худонинг неъматларини ҳар куни кўриб юрганлар, унинг қудратини тан олмайди. Тани-жони соғ, емакдан, ичмакдан камчилиги йўқ, бирор марта саждага бош қўйиб, Яратганга шукрона қилмайди. Ана шу икки тоифа юртдошларимиз ҳақида битган машқларимиз ҳам бор.

ҚАЛБ КЎЗИ КЎР БЎЛМАСИН

Икки кўз кўр бўлса бўлсин, қалб кўзинг кўр бўлмасин,
Тилда болинг бўлмаса ҳам, тилда заҳринг бўлмасин.
Кўзда нуқсон бўлса айбмас, кўз ҳаёсиз бўлмасин,
Молу мулк йўқ бўлса бўлсин, танда дардинг бўлмасин.

Ёрсиз ўтса ўтсин умринг, бевафо ёрдин кўра,
Доно бўлсин душманинг, дўсти нодондан кўра,
Кўзи тўқ мискин сахийдир, кўзи оч бойдин кўра,
Қўли калта бўлса бўлсин, ақли калта бўлмасин.

Тинчи бор бир кулба яхши, ғалвали кошонадан,
Бурда нонинг яхшироқдир миннати бор ошдан.
Етти ёт бегона яхши, бир оқибатсиз хешдан,
Юзда доғинг бўлса бўлсин, қалбда доғинг бўлмасин.

Миллатинг севгувчи аъло, миллатин сотган ёмон,
Илми бор фосиҳдан фойда, илми йўқ жоҳил ёмон.
Дини бор ғайрида фойда, дини йўқ одам ёмон,
Аввалинг хор бўлса бўлсин, охиринг хор бўлмасин.

Мевали бўлган дарахтга доимо тош отилур,
Мевасиз бўлган дарахтни ишқибози кам бўлур.
Илми бор одамга доим дўсту душман кўп бўлур,
Фозило дўст бўлса бўлсин, душманинг ҳеч бўлмасин.

Устоз қатори ота-она ҳурмати, фарзандлик бурчи хусусида ҳам ҳар қанча айтилса оз. Бу шундайки, ота-онанинг ҳаётлик пайтида яхши қараб, ҳурматини жойига қўймади, бир фарзанд. Улар ўлганидан кейин эса хайру эҳсонга куч-қувват, ғайрат кўрсатиб, одам кўп чақириб, ота-онага бўлган сохта меҳрини кўрсатмоқчи бўлади. Тирикларида дуоларини ололмади. Ана шундайлар минг афсуски бор, уларга бағишланган сўзимиз бу:

Сен ҳаётлик чоғида ота-онангни рози қил,
Дунёдан ўтгач улар, сўнгра пушмон айлама.
Олмадинг кўнглин уларни, сен ҳаётлик чоғида,
Энди афсус, надомат, оҳу афғон айлама.

Интизор бўлиб кутарди, келишинг мушфиқ онанг,
Кўрмоққа вақт тополмасдинг, энди армон айлама.
Қарисак боққай дебон, сендан умидвор эдилар,
Бир келиб ҳол сўрмадингку, энди гирён айлама.

Бор эди имкон қўлингда кўнгилларин шод этгали,
Қилмадинг рози уларни энди армон айлама.
Гар ризо қилсанг уларни бўлғай эди Аллоҳ ризо,
Розилик сўрма Эгамдин, чашми гирён айлама.

Бебаҳо бўлган дуоларга харидор бўлмадинг,
Бахт билан омадни энди, сен умидин айлама.

Бир рўмол бирла чопонга ота-онангни олмадинг,
Гўрига мармар қўйиб, сохта саховат айлама...

Баъзи фарзандлар каби хизматларини қилмадинг,
Бой бериб қўйдинг бу имконни надомат айлама.
Тўртта иссиқ нон билан, ота-онангни йўқламай,
Ўлганида дошқозон осибон риёни сен айлама.

Борми дунёда ота бирла онадек меҳрибон,
Билмадинг қадрин уларни, энди оҳ-воҳ айлама.
Қилмадинг хизмат ва иззат, ота бирла онага,
Энди сен ҳам ҳурмату, хизматни орзу айлама.

Бор жаҳонда бахтиёр, ҳурматда бўлган зотлар,
Бил ризо қилган отасин, сен ҳасратлар айлама,
Фозило, ота-онангни руҳини шод айлагин,
Ҳеч қачон ота-онанг руҳини муҳтож айлама.

Афсуски, баъзи инсонлар бор ота-она ўтганидан кейин қаттиқ таъзия қилиб, (бу нарса аёллар ўртасида кўпроқ учрайди), қора кийиб олиб, «Мен азадорман» деб айтмаса ҳам шуни билдиришга, бошқаларга кўрсатишга ҳаракат қилаётгандек бўлади. Иншооллоҳ чиндан ҳам отаси ё онаси вафотидан қайғураётгандир, лекин бир йилгача ҳеч кимга қўшилмай, ҳеч бир тўй-маъракаларга бормай, қора кийиб олиб юришлик ҳам бўлмас?

Марҳумларнинг таъзияларини қўлдан келганча сипо ушлаш лозим. Одамларга қўшилиб туришлик, савоб ишларни қилиб, шу орқали ота-она бўладими, бир яқин одам бўладими савоблар бахшида қилиш лозим. Солиҳ амалларни бажариб, марҳумлар руҳини шод этавериш керак. Қоронғу уйга кириб олиб, бир йил ҳўнграб йиғлаган билан ёки «таъзиядорман» деган билан на фойда бўлади, на бир марҳумнинг руҳига савоб бор. Қайтага бундай қилинганда тақдири илоҳийга инонмай гуноҳкор бўлиб қолиш мумкин. Бунинг ўрнига амали солиҳлар қилиш керак. Қариндош-уруғ, қўни-қўшнидан хабардор бўлиб, шуларга баҳоли қудрат ёрдам бериб юрилса, марҳумнинг руҳига савоблар боради. Марҳум вафот этган жой «таъзияхона» дейилади. Уч кунгача таниш-билиш, маҳалла аҳли, қариндош-уруғлар келиб, «Аллоҳ раҳмат қилсин, отангизни ё онангизни...» деб таъзия билдирадилар. Уч кундан кейин динимизда таъзия қилинмайди. Бизда кўк кийиш, қора кийиш ҳам йўқ. Дини Исломда ўзи таъзия либосининг ўзи йўқ. Ва марҳум вафотидан кейин белгиланган тўйимиди, бошқамиди, ўтказилаверади. Марҳумлар руҳи шод бўлсин десангиз, ўтган устозларни, ота-онангизни ибодатларингизда ҳам эсга олинг. Дуолар қилинг. Кўпроқ ёд этиб туринг, Қуръон тиловат қилинг, бағишланг, солиҳ амаллар, савоб ишлар билан марҳумлар руҳини хурсанд қилаверинг. Аллоҳдан уларга ҳам, ўзингизга ҳам марҳамат сўрайверинг...

МУНАЖЖИМЛАР ТАЪБИРИ

ҚЎЙ (21.03—21.04) Келаётган ҳафта воқеаларга жуда бой бўлмайди. Шунга қарамасдан асло парво қилманг. Ҳафта бошидаёқ молиявий аҳволингиз ўнгланиши мумкин. Сешанбада соғлиғингиз хусусида ўйлаб кўришингизга тўғри келади. Навбатдаги кунлар ҳам сизга ажойиб янгиликлар келтиради. Жума куни амалий ишларни йўлга қўйишнинг айни фурсати. Яхши кун — пайшанба.

БУЗОҚ (22.04—20.05) Ҳафта омадли ва хайрли келади. Ҳафта бошидаёқ хушхабар эшитасиз. Чоршанба куни бизнес билан боғлиқ ишларни бажаришга киришинг. Зора омадингиз келиб қолса. Жума куни молиявий аҳволингиз яхшиланиши кутилмоқда. Дам олиш кунларини табиат қўйнида ўтказганингиз маъқул. Ноқулай кун сешанба, яхши кун пайшанба.

ЭГИЗАКЛАР (21.05—21.06) Сешанбада амалий ишларингиз бароридан келади. Пайшанбада моддий жиҳатдан рағбатлантириласиз. Жума куни севганингиз кўнглини овланг. Дам олиш кунларини ижодий фаолиятга бағишланг. Яхши кун чоршанба.

ҚИСҚИЧБАҚА (22.06—22.07). Навбатдаги ҳафтанинг боши сизга бироз ноқулай келади. Душанбада соғлиғингизга тааллуқли муаммолар туғилиши мумкин. Чоршанбада молиявий рағбатлантириласиз. Жумада хушхабарлар тинглайсиз. Дам олиш кунларида севгилингизни бахтли онлар боғига етаклайсиз. Ноқулай кун сешанба.

АРСЛОН (23.07—23.08) Навбатдаги ҳафта сизга молиявий жиҳатдан муваффақият келтиради. Бунга чоршанба ва жума кунлари мушарраф бўласиз. Якшанбада амалий ишларга қўл уриш мумкин.

ПАРИЗОД (24.08—22.09) Сешанбада можароли вазиятларга дуч келишдан эҳтиёт бўлинг. Чоршанбада соғлиғингиз хусусида ўйлаб кўринг. Қолган кунлар осойишта кечади. Яхши кунлар душанба, жума.

ТАРОЗИ (23.09—22.10) Ҳафта бошларида хушхабарлар тинглайсиз. Чоршанбада амалий ишларга қўл уришингиз мумкин. Бундан ташқари ҳафта давомида ҳордиқ чиқариш, кўнгилли харидлар қилиш имкониятлари туғилади.

ЧАЁН (23.10—22.11) Ҳафта боши ва ўрталарида хушхабарлар эшитасиз. Пайшанбада дам олганингиз маъқул. Шанба молиявий аҳволингиз яхшиланиши мумкин. Ҳафта давомида кайфиятингиз яхши бўлади.

ЎҚОТАР (23.11—21.12) Ҳафта хайрли, омадли келади. Чоршанбада амалий ишларингизда ижобий натижаларга эришасиз. Пайшанбада хушхабар тинглайсиз. Жумада маблағингизга маблағ қўшилади. Дам олиш кунлари севганингиз қалбини хушнуд этинг. Ноқулай кун шанба.

ТОҒ ЭЧКИСИ (22.12—19.01) Ҳафта бошида зиддиятларга дуч келишдан сақланинг. Кейинги кунларда иш фаолиятингизда яхши натижаларга эришасиз. Шанбада соғлиғингиз хусусида ўйлаб кўринг. Яхши кун пайшанба.

ҚОВҒА (20.01—19.02) Ҳафта сизга яхши муждалар келтиради. Амалий ишларингиз самарали бўлади. Лекин буларнинг барчасини ҳафтанинг биринчи ярмида бажаришга улгуринг. Кейинги кунларда ҳордиқ чиқарганингиз маъқул. Пайшанбада пулингиз кўпайиб қолса ажабмас. Яхши кун жума, ноқулай кун шанба.

БАЛИҚ (19.02—20. 03) Ҳафтанинг биринчи ярмида молиявий амалиётларни бажаришингиз мумкин. Сешанба ва чоршанба кунлари бунга айниқса қулай. Дам олиш кунлари севганингиз кўнглини овланг. Яхши кун душанба.

Абдуқодир ҲАЙИТМЕТОВ

Тарихдан тариқдай

«Мухаммаси зери тиғ»

XVI аср тожик шоири Абдураҳмон Мушфиқийнинг (1525-1588) машҳур мухаммаси номи. Ўзбек тилига уни «Тиғ остида ёзилган мухаммас» деб таржима қилиш мумкин. Бу қасида тўғрисида ўз давридаёқ турли ривоятлар юзага келган.

Бу ривоятларнинг бирида ҳикоя қилинишича, Мушфиқий золим подшоҳ Абдулмўминхон ҳақида бир қанча ҳажвий шеърлар ёзган экан. Бундан хабар топган Абдулмўминхон шоирни қўлга тушириш учун қулай пайт пойлаб юраркан. Тасодифан кунларнинг бирида улар ҳаммомда учрашиб қолганлар. Шунда Абдулмўминхон: - «Ҳозир шу ерда менга бағишлаб қасида айтасан. Акс ҳолда бошингни танангдан жудо қиламан!» - деб, шамширини ғилофдан чиқарган. Икки юз банддан иборат бу шеър шу ҳолатда, бир ерида ҳам хатога йўл қўйилмасдан яратилган эмиш. Лекин бу ривоятдаги гапларга ишониш қийин. Чунки бу мухаммас, адабиётшунос олим А.Иброҳимов айтганидек, 1580 йилда яъни Абдулмўминхон тахтга келмасдан бурун ёзилган.

Иккинчи ривоятга қараганда, бу мухаммасни Мушфиқий Абдулмўмин-хоннинг отаси, қаттиққўл ҳукмдор Абдуллахон даврида, шахсан унинг буюртмаси бўйича ёзган. Бунга қисман ишонса бўлади.Бу ҳол подшоҳнинг шоирга ўзини яқин олиб, қўпол ҳазили сифатида юз берган бўлиши мумкин. Яъни хон шоирга бу шеърни ёзиш учун жуда қисқа муддат берган. Агар шу муддат у шеърни ёзиб тугата олмаса, боши тиғ остида бўлишини таъкидлаган.

Қасидада Абдуллахон шаънига бевосита айтилган танқидий гаплар ҳам йўқ. Шоирнинг ўз сўзларига қараганда, шеър юз бир банддан иборат бўлиб, унда Одам Ато ва Момо Ҳаводан бошлаб, шоир яшаган замонгача ўтган подшоҳлар ва шоирлар тавсия қилинган. Улар орасида Ҳусайн Бойқаро, Шайбонийхон номлари, афсонавий қаҳрамонларнинг исмлари, Фирдавсий, Шамс Табризий, Саъдий, Алишер Навоий каби ўнлаб номдор шоирларнинг номлари тилга олинган. Шеърнинг асосий пафоси дунёнинг ўткинчилиги ва бевафолигини қоралаш, бу тарихий шахсларнинг хизматларини улуғлашдан иборатдир. Мана, ундаги айрим мисралар:

Қаерда шоҳ Маҳмуду қани хушгўй Фирдавсий?!.

Қани Султон Ҳусайну қайда шону шавкати онинг?!.

Қани Саъдий, Заҳирийлар! Қаерда Шамси Табризий?!.

Алишери Навоий қайдаю сафдошлари қайда?!.

Асарнинг «Мухаммаси зери тиғ» деб аталишига сабаб, бизнингча, шундаки, шоир уни асаблари таранг тортилган, гўё тиғ остида турган ҳолатда ёзган.

Унинг ушбу шеърида ҳам зимдан зулм ва адолатсизликлар, жаҳолат ва очкўзликлар, ҳасад ва иккиюзламачиликлар қораланиб, бу беш кунлик дунёда инсоф ва адолат, ўзаро меҳр-муҳаббат билан яшаш ғоялари мадҳ этилган. Мен ушбу асарни шу йўналишда тушуниш керак! - деб ўйлайман.

Яккасарой туманидаги «Фаровон-савдо» хусусий фирмаси фаолияти тугатилади. Даъволар бир ой муддат ичида қабул қилинади. Телефон: 41-41-02. 5567 ва 5104 рақамли абонентлар.

Тошкент вилоят Қуйичирчиқ туманида яшовчи Абдулазизов Шодиёр АЗИМОВИЧ номига берилган O'R-A 633990 рақамли ўрта маълумот тўғрисидаги шаҳодатнома йўқолганлиги сабабли бекор қилинсин.

MAHALLA
Ўзбекистон "МАҲАЛЛА" хайрия жамғармасининг нашри

Бош муҳаррир: Чори ЛАТИПОВ

Таҳрир ҳайъати:
Шуҳрат ЖАЛИЛОВ,
Иброҳим РАҲИМ,
Расул РАҲМОНОВ
(Бош муҳаррир ўринбосари),
Рустам ҚОСИМОВ.

Масъул котиб:
Аслиддин БЎРИЕВ

Навбатчи:
Музаффар НОРМАТОВ

Саҳифаловчи:
Лилия БИНАШЕВА

IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди, офсет усулида босилди.
А-2, 2 босма тобоқ.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси, Тошкент, Буюк Турон кўчаси, 41.

Буюртма Г-130

Топширилди—20.30